БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 200 (1116) | 1966 оной августын 25, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ГАНСАҺАА ГАЗАР ДҮҮРЭХЭ

Иимэ оньһон буряад үгэ бии. Энэ хадаа юун гэһэн удхатайб гэжэ олон таба юумэ шашаһанайшье дэмы. Нигэжэ хэлэхэдэ заахан юумэнһээ ехэ юумэн бүрилдэдэг, ямаршье юумые бишыхан гэжэ шамарлангүй, оролдосотойгоор суглуулха, хэсэлхэ, арьбалха, нарин нягтаар хандаха гэһэн удхатай. Энээниие экономическа талаһаань хаража үзэхэдэ, мүнөө үедэ промышленностьдашье, барилга дээрэшье, хүдөө ажахыдашье парти болон правительствын бэелүүлжэ байһан хэмжээ ябуулгануудай гол шэглэлые тайлбарилжа үгэнэ. Ниитын болон арадай али бүхы зөөридэ ехэ гамтайгаар хандаха, гаргаша багаар гаргаад, олзо ехээр оруулха, нэгэшье сагаан ниитын мүнгэн зөөри дэмы гаргашалхагүй, үндэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлөөд, хямда сэнтэй, шанар һайнтай продукци элбэгээр гаргаха гэһэн зорилго илангаяа эрид хурсаар табигдажа байна бшуу.

Гансаһаа газар дүүрэхэ гэһэн оньһон үгые иимэ экономическа удхатайгаар хэрэглэхэдэ боломоор гээшэ бээ. Теэд, жэшээлхэдэ, колхоз болон совхозуудай экономикодо энээниие бэелүүлхын тулада түбхын түрүүндэ юу хэхэ шухалаб, юунһээ эхилхэб, энээниие хайшан гэжэ туйлахаб гэжэ асуудал табигдаха болоно. Энэ асуудалда юрэнхыгөөр харюусахада, колхоз, совхоз бүхэндэ экономическа хүдэлмэри халирхайгаар бэшэ, гүн удхатайгаар, үргэн далайсатайгаар, үрэ ехэтэйгээр ябуулха шухала. Ондоогоор хэлэхэдэ, нэгэ центнер ороохо таряа, овощ болон хартаабха, һү, мяха болон ноохо абахын тулада хэды шэнээн ямар гаргашанууд хэгдэнэб, тиихэдээ нэгэ центнерэйнь үнэ сэн хэды түхэригтэ болохоб гэжэ түрүүшээр нарин нягтаар тооложо, али бүхы талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэхэ, бодомжолон баримталха шухала болоно.

Ажахы бүхэндэ иимэ экономическа хүдэлмэриин саг үргэлжэ шалгүй хэгдэдэг байгаа һаань, экономическа талаараа гээгдэжэ, эдэ гарзатажа ябадаг колхоз болон совхозууд тон үсөөн гү, али бүришье байха һэн гэжэ тэмдэглэбэл зүйтэй гэхээр байна. Экономическа тон ехэ хубилалтануудай боложо байһан мүнөө үедэ иимэ хүдэлмэриин гүн удха шанарые хүсэд мэдэрхэгүй гү, али юрэ хэрэгсээхэгүй гээшэ ехэ буруу байна. Манай республикын олохон ажахынуудта, экономическа хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэ нигэжэ хэлэгдэнэ. 1965 ондо республикын 30 гаран совхозуудһаа миил 8-ниинь олзотойгоор хүдэлһэн болоно. Энэ үзэгдэлэй гол шалтагаануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, манай совхозуудта экономическа хүдэлмэриин хангалтагүй байһан ушар болоно. Байхын бараагаар, «шэхэ дүлии», «нюдэ балай» гэдэгтэл ябаһанай аша үрэ иимэ ха юм.

Зүгөөр экономическа хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэһэн ажахынууд һайн үрэ дүн туйлана, продукциингаа үнэ сэн хямдаруулна, ашаһайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ. Кабанскын аймагай совхозууд энэ талаар һайшаамаар дүй дүршэлтэй болонхой. Тэдэнэр хадаа мал болон таряан ажалһаа ямаршье аргаар һаань, үнэтэйгөөршье һаань — хамаагүй, юрэ продукци абахые оролдодог бэшэ, харин мал, тэжээл, бусад зөөри хогшол бодомжотойгоор ашаг олзо лаб ехээр гаргашалаад, имагтал хямда сэнтэй продукци абахые оролдоно. Тиимэһээ тэдэнэр юумэн бүхэниие тооложо, экономическа талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэнэ. Иимэ хүдэлмэриинь аша үрэтэйгөөр гарана. Аймагай совхозууд 1965 оной нэгэдэхи кварталайхитай сасуулжа үзэхэдэ, 1966 оной нэгэдэхи кварталда центнер продукци хямда сэнтэйгээр, олзотой байхаар үйлэдбэрилхын тулада хэды шэнээн ажал ба тэжээл гаргашалхада таарамжатайб гэжэ тоолоожо үзөөд, эндэ арьбалалта хэжэ шадаа. Тиигэжэ продукцияа хямда сэнтэй болгоо. Жэшээлхэдэ, абтаһан һүнэйнь центнер бүхэнэйнгөө өөрынь үнэ сэн 12 мүнгөөр, эбэртэ бодо малай шэгнүүрэй нэмэлтын центнер бүхэниинь — 26 түхэриг 54 мүнгөөр, гахайн мяханайнь — 14 түхэриг 51 мүнгөөр хямдарһан байна. Эндэ ажал хүсэн зүбөөр эмхидхэгдэжэ, нэгэшье килограмм тэжээл дэмы гаргашалагданагүй ха юм.

Теэд яахадаашьеб олохон колхоз, совхозууд материальна алибаа нөөсэ, мүнгэ зөөри, машина техникэ гэхэ мэтэ, гол зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ ашагтайгаар хэрэглэжэ биранагүй, тэрээндэ гам хайрагүйгөөр хандана. Хэтэрхы гаргашанууд хэгдэнэ. Гол түлэб энээн дээрэһээ шалтагаалжа, экономическа ехэ хохидолдо ородог, гарзатайгаар хүдэлдэг ажахынууд үсөөн бэшэ бии. Наріһатын совхоз 1965 ониие аяар 235 мянган түхэриг гарзатайгаар дүүргэһэн аад, харин 1966 оной түрүүшын кварталдашье абтаһан продукциингаа центнер бүхэндэ тэжээл хэмгүй ехээр гаргашалаа. Мүн ажалайнь гаргаша бага бэшэ. Тиимэһээ совхозой продукциин өөрынь үнэ сэн тон ехэ байна. Центнер һүниинь түсэбэй ёһоор 16 түхэриг 52 мүнгэтэ байха аад лэ 33 түхэриг 75 мүнгэтэ, эбэртэ бодо малайнь мяхан 82 түхэриг 57 мүнгэнэй орондо аяар 227 түхэриг болоо. Тэрэшэлэн тэсэхээр бэшэ нэгэ жэшээ дурдангүй байхын аргагүй болоно. Баргажанай аймагай Аргадын совхоз өөһэдынгөө хүдэлмэришэдһөө литр һү 25 мүнгөөр худалдажа абаад, гүрэндэ 16 мүнгөөр тушааһан байха юм. Энээниие юун гэжэ сэгнэлтэй болохо гээшэб? Одоол хамаагүйгөөр, бодолгүйгөөр хүдэлхэ, имагтал түсэб дүүргэһэн болохо, хуурмагааршье һаань, наахануур бэеэ сайшааруулха гэжэ бодоод, энээн дээрэһээ экономическа ямар хойшолонгуудай тохёолдохо байһандань анхаралаа огто табидаггүй байдал энэ гээшэ бээ!

Эдэ бүхы дутагдалнуудые эрид түргэн усадхахын тулада колхоз, совхоз бүхэндэ экономическа хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ гол зэбсэг хэрэгсэл бүхэниие зүбөөр, ашагтайгаар хэрэглэхэ, һайн шанартай продукци хямда сэнтэйгээр абахые, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхые оролдохо шухала.

АМЯАРЛАН ХУРЯАЛГА ЭХИЛЭЭ

Набтар хүниие бүгэлжэрхихэ үндэр, тарьян далай үргэлжэдөө долгилон нэмжынэ.

XX парсъездын нэрэмжэтэ колхозой тарьялан соогуур талын капитан комбайнаа жолоодонод. Комбайнернууд Петр Вершинин, Виктор Сухарев, Николай Хороших гэгшэд үргэн полиие бүһэлэн хойно хойноһоо һубарилдан, алтан шаргал шэниисые адли жэгдээр, мухарюулан ябанад. Амяарлан хуряалга эхилһээр үнишье болоогүй. Намаг гэжэ газарта түрүүшын үдэртэ 170 гектар шэниисын полиие хадажа баал болгоо. Дурсагдагша комбайнернууд үдэрэйнгөө даабариие гурба дахин үлүүлһэн байна.

Монсогоршье ороохо гээнгүйгөөр һайн шанартайгаар, богони болзор соо таряа хуряалгаяа дүүргэхэбди гэжэ эндэхид мэдүүлнэд.

Тус ажахы хамта 400 гаран гектар шэниисэ, ешмээн хадаад байна. Таримал ногоо болон кукуруза хуряаһанайнгаа һүүлээр тэрэ дарыдань хахалаад ябадаг һайн заншалтай. Мүнөө хамта 340 га намарай паар хахалагданхай.

А. МОДОНОВ.

Зэдэ.

НОГООН ҮЕРЭЙ ДОЛГИН

ИВАЛГЫН туршалга - үйлэдбэрилгын ажахын хоёрдохи отделениин коллектив энэ жэлдэ ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын түлөө тон эдэбхитэйгээр ажаллажа ороо һэн. Илангаяа каленовойхид ажал хүдэлмэридөө шалгаржа, отделени соогоо түрүүшүүлэй жолоо барижа ябанад.

Тус отделени ажахы соогоо эгээл түрүүлэн силос даража эхилээ юм. Отделениин хоёр бригадада оньһожоруулагдаһан звено ажаллана. Тэдэнэр хамта 5200 тонно силос траншейдэ хээд байна.

Мүнөө тэдэнэр хоёрдохи траншейдээ силос зөөжэ байна. Мүнөө траншей соонь 300 гаран тонно һайхан силос даргдаад байна. Силос хуряалга дээрэ 4 комбайн ажаллана. Николай Хазиевай хүтэлбэрилдэг агрегат үдэр бүриингөө даабариие ходо үлүүлэн дүүргэжэ, бусадта жэшээ харуулан ябанад. Комбайнернууд Н. Толстихин, Б. Пахолков гэгшэдшье эршэтэ ажалаараа суурхана. Ногоон тэжээл бэлдэлгэдэ шофёрнууд И. Кокорин, Вл. Каленых, Б. Попов гэгшэд мүн лэ эрхимээр ажаллана.

Зураг дээрэ: (дээдэ зурагта) отделениин түрүү комбайнер Н. Хазиев. Доодо зурагтань: Каленовтохи бригадынхид ногоон тэжээл зөөжэ байна.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фототекст.

ГУРБАН БЭРХЭШҮҮЛДЭ—ВЫМПЕЛ

Хонишодой суглаан болобо. Колхозой главна зоотехник Анна Ивановна Маквеева элидхэл соогоо эрхим хонишодые дурдана. Энэ жэлдэ хурьгадые олоор түлжүүлһэн, ноохо ехээр хайшалһан ахалагша хонишод Л. Т. Сакияев, Д. А. Попов, С. Г. Цоктоев гэгшэдэй даадаг отаранууд шалгаржа гараа.

Гурбан бэрхэшүүл! Нигэжэл «Дружба» колхозойхид нютагайнгаа солото хүнүүдые магтадаг юм. Элэнэр магтаалда хүртэнгүй яахаб даа. Ахалагша хонишон Дмитрий Акатович Попов үнгэрһэн үбэл түл олоорнь абажа түлжүүлһэн. Отарынгаа 100 эхэ хонин бүриһөө 94 хурьга абаа. Лхамажап Тогошеевич Сакияев 91 хурьга түлжүүлээ. Ахалагша хонишон Содном Гомбоцыренович Цоктоев баһал мүрысөөндэ түрүү гаралсаа.

«Хонидоо саг сооль үрэжүүлжэ, һайнаар харууһалһан дээрэһээ түл олоор абаа» гэжэ колхозой главна зоотехник түрүүшүүлээ магтана һэн. Нёдондо эдэнэр эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгые эмхитэйгээр үнгэргөө. Теэд мүнөө жэлдэ мүн лэ иимэ зорилго урдаа табиба. Отарануудайнь хонид августын эхинһээ хойшо үрэжүүлэгдэжэ захаланхай.

Артелиин олон хонишодой жэшээтэ хүдэлһэнэй ашаар тус колхоз түл, ноохо абалгаар Бэшүүрэйнгээ аймаг дотор түрүү һуури эзэлээ. һайнаар ажаллаһан хонишод нэмэлтэ түлөөһэ ехээр абана. Жэлэй эхинһээ хойшо ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон хонишодто 3600 түхэриг мүнгэн, 90 гаран хонин үгтэһэн байна.

Т. ГАРМАЕВА.

МОСКВАҺАА мэдээнүүд

Ехэ хани нүхэсэлэй багахан республика

...Манжерок нуурай эрьедэ эмхидхэгдэһэн совет-монгол фестивальна лагерь. Ехэ хани нүхэсэлэй багахан республика. СССР болон Монголой залуушуулай түрүүшын фестивалиин улаан туг сэлмэг тэнгэриин наранда зургаадахи үдэрөө мандуулагдажа байна.

Хүдэлмэришэд, хонишод, артистнууд, спортсменүүд—Манжерок нуурай эрьедэ ерэгшэд барандаа танилсаа, элдэб олон значогуудые, адреснуудаа һэлгэн абалсана, дурасхаал болгон фото-зурагуудаа буулган абалсана.

Фестивалиин хүдэлмэри тухай хэдэхэн үгөөр хэлэбэл, спартакиада — волейболистнууд, теннисистнүүд, барилдаашад, мэргэн буудагшадай һайндэр үнгэргэгдэжэ байна.

Эндэ уулзаһан хоёр делегаци Алтайн һонирхол ехэтэй ажахынуудые хараба: һангай совхоз, хадалиг газарта ургуулагдаха үрэ жэмэстэ мододой туршалгын бааза, морал, бүдэнтэй бугануудай үсхэбэрилэгдэдэг ажахынуудтай танилсаа.

Хани барисаанай ехэ түүдэг носоогдоо, Манжерок нуурай үзэсхэлэн гоё эрьедэ загаһанай шүлэншье шанагдаа.

Нэгэ-хоёр үдэрһөө хани барисаанай энэ фестиваль Барнаул город абаашагдахань.

В. ЧАНТУРИЯ,
ТАСС-ай тусхай корр.

Горно-Алтайн область.

Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 22 жэлэй ойдо

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Румыниин коммунис партиин Центральна Комитедэй генеральна секретарь Николауе Чаушескудэ СРР-эй гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Киву Стойкодо, СРР-эй министнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ион Георгэ Маурерта амаршалга эльгээбэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, мүн бүхы совет арадай үмэнэһөө тэдэнэр аха дүү румын арадые национальна һайндэр—фашизмын даралтаһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 22 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Румынидэ болоһон баярай һайндэр

БУХАРЕСТ, августын 23. (ТАСС). Фашизмын даралтаһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 22 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай һайндэр Бухарестын авиаторнуудай талмай дээрэ сэрэгэй парадаар эхилбэ.

Трибуна дээрэ Румыниин коммунис партиин, СРР-эй правительствын, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд, харин гүрэнүүдһээ ерэһэн олон тоото айлшад байба.

Сэрэгэй парадай һүүлээр ажалшадай түлөөлэгшэдэй һүр жабхаланта демонстраци эхилһэн байна.

Демонстрацида хабаадагшадай абажа гараһан олон тоото плакат, макет, транспарантнууд арадай засагай үедэ Румыниин ажалшадай туйлаһан ехэ амжалтые гэршэлэн харуулна. Демонстрацида хабаадагшад аха дүү социалис оронуудта, улас хоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ амаршалгын үгэнүүдые хашхараа.

Демонстрациин болоһон талмай дээрэ Румыниин коммунис партиин, Румыниин социалис республикын, Румыниин арадай хүндэдэ юрөөлэй үгэнүүд сууряатан байба.

Эдеэ хоолой промышленностиин Хүдэлмэришэдэй зүблөөн

Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн августын 23-да Москвада нээгдэбэ. Тус зүблөөн дээрэ КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд ба ороной эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэришэдэй зорилгонууд гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Эндэ СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин министр В. П. Зотовой элидхэл шагнагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микоян хабаадана.

ОТОГТО

ЭНЭ ҮДЭР Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин гурбадахи отделениин һаалиин фермэһээ баруун хойшо дугшуулжа ябанабди. Морин, ульгам, мүн боожошье баригша баһал ульгам зугаатай. Яльхи яама харамсаараа, моринойнгоо ама татажа, арадаа һууһан жаахан Кеша хүбүүндээ:—һайнаар, бүхөөр баряад һуу,—гэнэ.

— Энэ харгы хуу яама яльхи болошоһон аад,—гэжэ дуугараад, жолоо баригша, ташуураа үргэн саашань заагаадхиба.—Тэрээ тэндэ һөөг шутынуудай захаар нёдондо, урзанда яһала һайн үбһэ хуряажа абагша һэмди. Мүнөө юушье үгы,—гээд һанаагаа тэрэ алдана.

Ивалгын уһалуурнин системэ хүл дээрээ хүсэд гараа һаа, энээнһээшье болохо газарые ундалуулжа, ургуулжашье шадаха, ерэхэ жэлһээ хойшо тэнгэриһээ хайра хүлеэхэтүйлтэ гэжэ жолоошондоо хандаха аад, би бэеэ барибаб.

Тиигэһээршье үбһэшэдэй отогто хүрэжэ ерэбэбди. «МТЗ-50» трактор хүндэлдэн зогсоно. Залуухан хүбүүн тэрэнэй захаар эрьелдээд, саашаа ошожо, сабшагдаад байһан үбһэ баряад, эмирэжэ байгаад үзэнэ.

— Энэ манай механизаторнууд. Тээ тэрэ Вамбуев Дабаа байна. Бараг лэ бэрхэ хүбүүн даа, үбһөө тармахаяа түхеөржэ байгаа ёһотой, — гээд үнөөхи намайе һуулгажа асарагша эхэнэр хэлэнэ.

Урдуурнай, Ивалга горхоной эрьеэр арбаад гар хажууршад һубарилдан сабшажал ябана. Тууҕдаһан мүрэнүүдынь һуунагтан унаад, мэнэ һаяхана долгитожо байһан ногоон зохидоор хэбтэжэ үгэнэ. Гар хажууршадай үсэд гээшэнь. Отог руу харахашье хүниинь тэдээн соо үгы.

Үшөө үтлөөгүүр эртэхэн, долоон час багта, гурбадахи отделениие эрхилэгшэ нүхэр Ринчинов намда иигэжэ хэлэһэн юм:

— Гурбадахи фермымнай үбһэшэдэй бригада ошогты. Тэндэ бэрхэ һайн хүнүүдээр уулзаха, ушархат. Мүнөө дээрээ Дэмчик Базарович Бадмаевай бригада отделени соогоо түрүү зэргэдэ ябана.

...Нигэһээршье байтарнай Дэмчик Базарович хүрэжэ ерэбэ. Моришод, бухалшад, сомоошод, тармууршад болон бусад хуу сутларшаба. Тракторнуудайшье дуунууд жэгдэрэн соностожо оробод.

АЖАЛАЙ абьяастай үеын асуудал, харюунууд хахад хухадаараа эндэ дуулдаад абана.

— Тармуурнуудһай хуу асарагдаба гү? 15 тармууртайбди, — гээд Дэмчик Базарович хэлээд, бухалшадта хандан. — Зай таанад бухалнуудаа табигты! Баруулжань тармаад ошо,—гээд тугаарайхи залуу хүбүүндэ бригадир хандаба.

«МТЗ-50» трактор түнгинэ гүнгинэһөөр саашалба. Арадаа шэрэжэ ябаһан тармуурынь үбһэ аятайханаар хамажа баал болгон табина. Уданшьегүй тэрэнэй хойноһоо хэдэн хүнүүд бии боложо, баалнуудые хумин, бухалнуудые табижа оробод.

Дэмчик Базарович өөдөө харан:

— Энэ яндан тэнгэриин гэмээр бидэ бүхэли долоон хоног соо юумэ ёһоор хээгүйбди. Ажалнай айхабтар ехээр һаатаа. Тиибэшье, бидэнэр арга шадал соогоо ажаллажа гараабди. Одоошье наран гаража эхилбэ. Хэр торолдохо юм даа,—гэжэ маанадтай хөөрэлдэжэ байтараа, гэнтэ ара гэдэргээ хараад:—Дабаажаб, аа Дабаажаб, наашаа ерэгты! Бухалаа табигты,—тэн хуйтайлшана.

Бригадир хүн гээшэ хаанашье адли. Бага сага хашхардаг, бага сага ёһорхуушаг байдаг. Дэмчик Базарович иишэ тиишэнь захиралта үгэнэ. Дэмчигһээ саанахана, нэгэ үбгэжөөл харагдаадхиба. Хаража байхада тэрэнэй хамаархагүй ажал үгы. Бухал табижа байгшадай хажууда гүйжэ ошоод, асатай үбһэнһөөнь һабардажа, хамар амандаа абаашажа үнэрдэжэ байгаад үзэнэ.

— Энэ манай луговод, Цэпэл Гармаев гээшэ. Наһатай боложо, пенси абадагшье һаа, миин һуудаггүй. Харанагүйгтэ, саанаһаа хүл хүнгэн. Зарим нэгэн залуушуулһаа дутахагүй. Маанараараа суг ажаллалсадаг юм даа,—гэжэ бригадир омогорхоно.

— Урдань энэ газарташни бага үбһэн абтагдадаг юм һэн. Юумэ ургадаггүй байгаа гэхэдэ буруу бэшэ. Эндэшни 150 гектар газар, хойто бэедэмнай табяад га газар бии. Эдэниие хабартаа хоёр дахин уһалжа гараһан зомди. Би Сультим Тудуповтай хабартаа эндэ хүтэлбэрилөө хүм,—гэжэ Цэпэл Гармаев хэлэнэ.

— Бидэ хабартаа уһа Ивалга горхонһоо залажа асараа һэмди. Энэ газаршни ехэхэн лэ уһа ууһан байха,—гээд үбгэжөөл үргэлжэлүүлнэ.

Дэмчик Базарович тээ хойно сабшажа байгшадаа асаржа, бухал табихыень дурадхаба. Нигэлдэһээршье байтар сай ууха саг хүрэжэ ерэбэ. Гал дээрэ хорин тамгын шэрэм хоёр тогоон соо эдеэн бусална. Хэбэрынь шүлэн ха. Тогоошон бригадирай һамган:

— Дэмчик, эдэмнай сайлаал ошог лэ. Дахин бусалтагүй, бухаллаһаар саашаа ошохо, ха юм,—гэжэ дурадхаба.

Зон сайлахаяа һуубад. Элдэбын эдеэ эдидэг үбһэшэд юм байна даа. Би мүнөө багахандаа үбһэндэ ябадагаа һанаандаа оруулаадхибаб. Аарса, айрагханиие гудамхяад, хүнһөөл дутангүй, мүрөө туугаад, бухал сомоогоо хаяад ябажа гараһан үе ойндомни эжэлүүдгүй оронр. Юуб гэхэдэ, жаахангшаг Дарма хүбүүн эжынтээ үгэһэн колбаса эдингүй, амтатай юумэ эрихэдэнь, эжынь «Мишка» гэһэн шоколад һарбайба.

Би энеэһэнээшье мэдэнгүй энеэшэбэб. Харин тэндэ сайлажа һуугшад, юушье дуугараагүй. Иимэ юумэндэ дадаһан байгаа юм бээ.

Цэпэл үбгэн юугээшьеб даа дуугаран, бригадирайнгаа хойноһоо ошобо. Тэдэ тармагдаһан газарайнгаа ута үргэниие хэмжэжэ, нэгэ гектар дээрэһээ хэды шэнээн үбһэн гарааб гэжэ тодорхойлно. Би тэдэнэй захада ошожо, гектар газарһаань хэды шэнээн үбһэн абтадаг юм ааб гэжэ бухалнуудыень тооложо үзэхэдэмни, арбан табан бухал байба.

Цэпэл Гармаев ехэл урматайтаар нам тээшэ харана.

Дэмчик Базаровай бригада мүнөө дээрээ хоёр зуун гектар сабшалангһаа сабшаһан, 1600 центнер үбһэ һайн шанартайгаар хуряажа абаһан байна гээшэ.

Бригадын хүдэлмэришэд, олонхидынь һургуулиинхид, тиимэшье түла үдэрэйнгөө нормо бултадаа дүүргэдэг юм. Отделени соогоо энэ бригада түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг ургажа ябана.

— Абаха гэһэн 4000 центнер үбһөө үлүүлэн абахабди,—гэжэ ябадал дээрэмни бригадир Дэмчик Базарович хэлээ һэн.

С. АНГАБАЕВ.

МЭДЭЭЖЭ ЭРДЭМТЭД—МАНАЙ АЙЛШАД

Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институдые СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин филиал болгон хубилгаһантай дашарамдуулан, КПСС-эй Буряадай обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй гэшүүн, биохимиин болон физиологическа бодосуудые шэнжэлхэ таһагай академик секретарь, академик М. М. Шемякин; техническэ химиин таһагай академик-секретариин орлогшо, академик В. А. Каргин; биохимиин таһагай академик-секретариин орлогшо, Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Ю. В. Ракитин; мүн СССР-эй Наукануудай академиин биохимиин таһагай консультант Х. Т. Кесслер гэгшэд Улаан-Үдэ ерэһэн байна.

Эндэ пресс-конференци болобо, манайда ерэһэн эрдэмтэд, эрдэм-шэнжэлэлгын институдай таһагуудые даагшад болон научна хүдэлмэрилэгшэд болон КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Модогоев, обкомой секретарь нүхэр Раднаев, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Сахьянов, КПСС-эй обкомой наукын таһагые даагша нүхэр Халзанов гэгшэд тэрээндэ хабаадалсаба.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин филиалай түрүүлэгшэ, профессор Макеев тус филиалай ябуулха эрдэм-шэнжэлэлгын гол шэглэлнүүд болон хүдэлмэриин зарим тэды дүнгүүд тухай, мүн Буряад орондо эрдэм наукые саашадань хүгжөөхэ хараанууд тухай тобшохоноор хөөрэжэ, пресс-конференцидэ хабаадагшадые танилсуулаа. Гуманитарна эрдэм хүгжөөхэ хараанууд, тэрэнэй шэглэл болон энэ талаар туйлагдаһан зарим дүнгүүд тухай түүхын эрдэмэй кандидат Санжиев мэдээсэһэн байна.

Пресс-конференциин һүүлээр эрдэмтэд-айлшад манай Буряад орондохи эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэритэй танилсаба. Геологиин таһагай ажал ябуулга тухай геолого-минералогиин эрдэмэй кандидат Г. В. Андреев хөөрэжэ үгөө.

Нютаг нютагай хэлэ шэнжэлэгшэдэй хүдэлмэри тухай хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат И. Д. Бураевай элидхэлые айлшад тон һонирхолтойгоор шагнаа. Эндэ мүнөө буряад хэлэнэй атлас зохёон гаргаха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Буряадай эртын болон мүнөө үеын хэлэ шэнжэлэлгын материалнуудые үзэхэдэ, нютаг нютагай үгэ хүүрэй илгаанууд улам бүри бага боложо, нэгэ тээшээ жэгдэржэ байһан жэшээтэй.

Гар бэшэгэй таһаг хадаа эртэ урда сагай бэшэг баримтануудые хадагалжа байдаг дээрэһээ буряадай хэлэ бэшэг, түүхэ, соёлой хүгжэлтые шудалха эрдэм шэнжэлэлгын аятай зохид үндэһэ һуури болоно. Эндэ монгол, түбэд хэлэнүүд дээрэ бэшэмэл, барлмал бэшэгүүдэй угаа баян нөөсэ хадагалагдажа байна. Теэд ехэ баялигай шэнжэлэгдэнгүй миинтэ хэбтэжэ байдагынь халагламаар. Дурна зүгэй түүхын, литературын болон наукын эдэ үнэтэ дурасхаалнуудые хэблэжэ, эрдэм шэнжэлэлгын хүгжэлтэдэ ехэхэн хубита оруулжа болохо байгаа. Харин эдэ хүдэлмэри ябуулха гэхэдэ, хэды олон һаад ушарнаб? Юуб гэхэдэ, эдэниие хадагалан шэнжэлхэ тусхай байрагүй, мүн кадрнууд дутана. Эрдэмтэд олдохол даа. Тиигээд тэдэниие хүдэлмэрилүүлхэ талаар арга боломжо олдодоггүй, тусхай түхеэрэлгэ, приборнууд байдаггүй гэжэ түүхын эрдэмэй кандидат Р. Е. Пубаев мэдүүлнэ.

Эдэ мэтын үндэһэ баримтатай гомдол мэдүүлгэнүүд олон байгаа. Айлшад эдэниие анхаралтайгаар шагнажа, эрдэмтэдтэ али болохоор туһалха байһанаа элирхэйлхэтээсэ хамта, эдэ асуудалнуудаа эрдэмтэдэй өөһэдөө бэелүүлхэ талаар үсэд оролдосотой байхыень уряалһан байна. Мүнөө институдай хубилгагдаһантай дашарамдуулагдан, эрдэм шэнжэлэлгын олон асуудалнууд урагшатай шиидхэбэрилэгдэхэ. Гэбэшье энэмнай абаһаар лэ бүтээгдэхэ хэрэг бэшэ ха юм даа.

Газарай хүрьһэ шэнжэлхэ таһагай хүдэлмэри тухай профессор О. В. Макеев хөөрэбэ. Энэ таһагай ажал ябуулгань КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй һүүлээр илангаяа удха шанараар ехэ болонхой.

Айлшад манай республика дотор ябуулагдажа байһан эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэритэй танилсаад, Буряадай ерээдүйн академическа түбэй олон барилгануудай хэгдэхэ газарые ошожо үзэбэ. 21 гектар газарай талмай дээрэ эрдэмтэдэй городок байгуулагдаха юм. Эндэ олон лабораторинуудтай байшангууд, шэнжэлгэ туршалгын түхеэрэлгэнүүдтэй павильон баригдаха. Барилгын хэгдэхэ газарые айлшад ехэтэ һайшаагаа, хүреэлһэн хэбээр үлөөхэ хэрэгтэй гэжэ айлшаднай һанамжалаа.

Буряадай хүдөө ажахын институдай ажал хүдэлмэритэй айлшаднай угаа һонирхон танилсабад.

Эрдэмтэд айлшад өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые СССР-эй Наукануудай академиин президиумдэ элидхэхэ байна.

Т. ГРОМОВА.

Мал үсхэбэрилгэдэ—партийна анхарал

„ТҮСЭБ ДҮҮРЭНЭ ААБ ДАА“ ГЭЭД...

Энэ жэлэй июлиин 7-до Мухар-Шэбэртэ нэгэ ехэ зүблөөн болоо hэн. Тэндэ аймагай ажахынуудай үхэрэй фермэнүүдые, hаалиин гүүртэнүүдые даагшанар, зоовет-еринарна мэргэжэлтэд болон техник-үрэжүүлэгшэд хабаадаа юм. Үхэр малые улам саашадань үсхэбэрил-хэ, ашаг шэмынь бүри дээшэлүүл-хэ тухай тон шухала асуудал зүб-шэн хэлсэлгэдэ табигдаа. Энэ асуу-далаар элидхэл болоо, зүблөөндэ хабаадагшадай дундаhаа олон хүн үгэ хэлээ, дүй дуршалөө андалда-хые оролдоо. Тиихэтэй хамта «Загански» колхозой 3-дахи фермын байдалтай танилсаа бэлэй. Эндэ үхэр үсхэбэрилхэ хэрэг жэшээтэ hайнаар табигданхай юм. Тиимэ-hээ эндэ ерэлгые зарим нэгэндэ hургаал ваабари болгохо гэhэн хү-сэл эрмэлзэтэй байhые өрсахын яашье аргагүй.

Тэрэл зүблөөн дээрэ аймагай томо ажахы болохо «Эрдэм» сов-хоз ехэ шүүмжэлэлдэ орохон юм. Үхэр үсхэбэрилхэ, үүлтэрыень hайжаруулха талаар, үнэхөөрөө-шье, мүртэй юумэн эндэ хэгдэдэг-гүй байгаа. Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ табан пункт бии нэрэтэй аад, бултандаа хаал-гатай байhан. Буханuудайнь үүл-тэр муу, шадал тэнхээнь hула hэн. Тэрэ зүблөөндэ hууhан зоотехник нүхэр Бадмаев олоной урда үгэ бариха баатай болоhон гэхэ. Энэ нүхэрнай совхозой ниитын малай үүлтэрые hайжаруулха хүдэлмэри эрхилхэ тусхай тушаалтай мэргэ-жэлтэ бшуу. Гэбэшье нүхэр Бадма-ев үхэр малые үсхэбэрилхэ хү-дэлмэриин, илангаяа үнеэдые үрэ-жүүлгын хэрэгэй совхоз соогоо

ямараар эмхидхэн ябуулагдажа байhые тоб байса хэлэжэ шада-хагүй байшоо. Тиигэжэ ехэл аягүй байдалда тиихэдэ тэрэ оробошье hаа, энэ ушарhаа саашань ямаршье тобшолол хээгүй байhаниинь гэм-шэлтэй.

Энээндэ ганса Бадмаевшье зэ-мэтэй бэшэ даа. Иимэ шухала хэ-рэгые харюусаха тушаалтад, мэр-гэжэлтэд тус ажахыда олон. Эдэ-шье нүхэд иимэ бирагүй байдалhаа ямар нэгэн бодолгодо абтаха, энэ хүдэлмэри hайжаруулха талаар хэмжээ абаха гэжэ оролдоогүй хаш.

Энэ хэлэhэнээ юугээр баримта-лалтайб? Һаалишадай социалис мурысөөнэй дүнгые августын нэгэнэй байдалаар согсолhон тоо мэдээе наринаар шэнжэлжэ үзэе. Зоотехническэ заабариин ёhоор, туталлаhан үнеэд ототой болоhон сагтаа үрэжүүлэгдэхэ ёho-той бшуу. Гэн гэтэр энэ ажахы-дамнай туталлаhан аяар 128 үнеэд сагhаа хэтэрэнхэй, үрэжүүлэгдээ-гүй ябажа байха юм. Ганса энэ тоо баримта мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэ анхаралаа hулаар хандуулдагые гэршэлжэ үгэнэ.

Үнеэдые үрэжүүлгын хүдэлмэри илангаяа 4-дэхи отделенидэ муу-гаар эмхидхэгдэнэ. Эндэ жэлэй эхинhээ хойшо 333 үнеэн тугал-ланхай. Бухы үнеэдэйнь тоогой ёhоор түл абалга эндэ муу гэхын аргагүй. 100 үнеэн бүхэнhөө 81

тугал абаhантай тэнтэй. Урдамнай жэлэй барагдатар үшөө 4—5 hара байна. Энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даа-бари дүүргэхэнь лабтай. Теэд ерэ-хэ жэлэйхеэ эндэхид юундэ бо-доногүйб? 60 үнеэдынь үрэжүү-лэгдээгүй ябанал. Саг соонь үрэ-жүүлhэн байгаа hаань, эдэ үнеэд хойто жэлдэ эртэ түрэхэ, үбэл бо-лотор тугалынь түлжэн томожоhон байха, хүхэ ногоонай үедэ эдээн-hээ али зэргын ехэ hү hааха hэн бэ. Энээниие совхозой хүтэлбэри-лэгшэд, мэргэжэлтэд, тэрэшэлэн малшад өөhэдөө мэдэнэгүй гэжэ хэлэжэ яажа болохоб. Һайн мэдэ-нэ. Өөрынгөө хэрэгтэ гансал харюу-салгагүйгөөр, эзэн бусаар ханда-

hаа уламжалан, энэ дутагдал ушарна.

Жэшээнь, Шэнэhэтын фермын hаалишан Цыбикма Арьянова 18 үнеэдтэй. Тэдэниинь бултадаа түрэнхэй. Хэрбээ жэлэй дүүрэтэр эдэ тугалаа бүрин бүтэнөөр түл-жүүлжэ, шадабал, мүрысөөнэй гу-римай ёhоор нэмэлтэ түлбэри бол-гон ямар нэгэн мал абаха зэргэтэй. Ажалай иимэ hайн үрэ дүнтэй байhан хүн гэн гэhээшни, харин аяар арбан үнеэгээ үрэжүүлээдүй байха юм. Эндэхи hаалишан Лидия Доржиевагай 7 үнеэн hубай. Энэмнай совхозойнгоо ниитын мал үдхэхые оролдоhон хэрэг болоно гү? Түрэhэн үнеэдээ удаан сагта үрэжүүлгэдэ оруулаагүй байhа-найнгаа түлөө малшадта, тэрэ фер-

мын тушаалта нюурнуудта, мэргэ-жэлтэдтэ заатагүй ямар нэгэн зэ-мэ амсуулхаар. Бухы юумэндэ хаhа саг гэжэ бии юм бэшэ аал?

Иимэ жэшээнүүд эндэ олон. Хоёрдохи отделениин hаалишад Акулина Брылевагай 14 үнеэнэйнь зургааниинь, В. Митрофановагай 12-ой юhэниинь үрэжүүлэгдээгүй ябаhаар. Тэрэ отделенидэ тэдэн-тэй сугтаа hаалишан А. Е. Оленникова хүдэлдэг. Эрхим энэ hаа-лишан Ажалай Улаан Тугай орде-ноор шагнагданхай. Энэ эхэнэр 25 үнеэ даажа абанхай, тэдэнэйн-гээ 22-ыень hаана, түрэhэн үнеэ-дынь бултадаа саг соогоо үрэжүү-лэгдэнхэй, hү hаалгаараа отделени

соогоо нэгэдэхи hуури эзэлнэ. Жэ-лэйнгээ түсэб эртүүр дүүргэхээр эрмэлзэжэ ябана.

Эндэ ганса үнеэдэй үрэжүүлгэ тухай тогтоод болилтой бэшэ хаш. Тус ажахыда долоо hарын эсэсэй байдалаар огто түрөөгүй, наhажа-hан (нетель) 153 толгой эхэ мал. Мүн наhаяа хүсэhэн 460 шэнэ гунжад бии юм. Тэдэнэйнь 141 толгой ороондо оронхой гэжэ тоо мэдээндээ тэмдэглэнхэй. Энэмнай баhал бирагүй ушар болонол даа. Оролдолго хүсэлэл гаргагдаhан байгаа hаа, энэ олон эхэ малай олонхинь үрэжүүлэгдээд байхаар hэн гэжэ тобшолол хэлтэй. Энэ совхоздо искусственна үрэжүүлгын табан пункт бии гээд бэшэгэйнгээ эхиндэ хэлээ

hэмди. Үшөө тиихэдэ тус ажахы дээрэ искусственна үрэжүүлгын станци оршодог гэжэ нэмэлтэ хэе. Эндэ энэ хэрэгые харюу-сажа байhан мэргэжэлтэд баhа бии ха юм.

Үхэрэй тоо толгойе олошоруул-ха хэрэгтэ нёдондошье анхаралаа баhал hулаар табиhан болоно. Юуб гэхэдэ, мүнөө долоо hарын барагдаад байн гэтэр жэлэй эхин-дэ бии байhан үнеэдэй 100 толгой бүхэнhөөнь 63 тугал абтанхай, тэ-дэнэйнь 56 толгойнь түлжэжэ бай-на. (Жэлэй эхинhээ хойшо түрэhэн шэнэ үнеэдэй 118 тугал хаhана-бди). Энэ үедэ 115 тугал гарзалуу-лаа. 100 үнеэн бүхэнhөө 85 тугал

абажа түлжүүлхэбди гэhэн социа-лис уялгатай юм. Энээндээ хүрэ-хэнь үшөөл холол даа. Эхэ малай-шье гарша ехэ. Жэлэй эхинhээ хойшо 105 үнеэн худалдагдаhан, 38 толгой үхэhэн байна. Шэнэ тү-рэhэн үнеэдые тоодо оруулаад байхада үнеэдэйнь тоо жэлэй эхи-нэйхиhээ 25 толгойгоор доошоо оронхой. Эдэ жэшээнүүд мүн лэ үсхэбэрилхэ хүдэлмэридэхи ду-тагдалнууд болоно гэжэ тоо-ломоор. Үнеэ бариха тү-сэбөө дүүргээгүй аад, бусад тээ-шэнь тэдэнние гаргашалха, олоор гарзалуулха гээшэнь хайшаа хэрэг гээшэб.

Эдэ дутуу дунданууд тухай тэм-дэглээд байхада, магад «Эрдэм» совхозой хүтэлбэрилэгшэд эбэртэ

бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб мүнөө үлүүлэн дүүргэгдэн-хэй, hанаа зобохо юумэн [illegible] гэжэ үгэ алдажашье болохо. Энээн ту-хай хөөрэлдэхэдэ, парткомой сек-ретарь нүхэр Белоусов иимэрхүү харюу үгэhэншье байна. Нээрээ-шье мүнөө үедэ үхэр үдхэхэ 1966 оной түсэб 480 шахуу толгойгоор үлүүлэнхэй. Үшөө хэды тугал аб-таха юм? Тэрэнь тодо бэшэ. Зүгөөр гүрэндэ тушаалга гэжэ бии ха юм даа. 9100 центнер мяханай 2300 шахуунь мүнөө бэлэдхэлэй пунктда тушаагданхай. Жэлэй дууhатар үшөө нилээд олон мал ябуулха болоно. Энээниие хонин гахай хо-ёрые тушаалгаар дабахань бэрхэ-

тэй. Тэдэ малые үдхэхэ түсэб гэжэ баhал бии бшуу. Заатагүй үхэр тушааха хэрэгтэй болоно. Тиихэдээ түсэбhөө үлүү гараад байhан үхэ-рынь тэрэ хэрэглэмжыень харюул-жа шадаха гү, али үгы гү. Энээн тухай бодомжолхо хэрэгтэй боло-но.

Иихэлээрээ үхэр малаа улам үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень бүри элбэгээр абаха арга боломжоёо «Эрдэм» совхоз hанаhанда хүрэжэ хэрэглэнэгүй гэжэ тэмдэглээ. Үнэндөө нёдондонойхидо орходоо мүнөө муу үрэ дүнтэй болоод бай-на. 1965 оной долоо hарын дүнтэй энэ жэлэйхиие сасуулбал, үхэрэй тоо 138 толгойгоор доошоо ороhон, 174 толгой үлүү олоор гарзалуул-hан жэшээтэй.

Иимэ байдалтай ушараад ба[...] даа ингэжэ ажаглалта хэмээ[...] лоно. Мал үсхэбэрилхэ талаа[р...] рэнэй али бухы түсэб хүсэ[...] хүргэлгын хойноhоо партийн[...] налта гэжэ байдаг шуу. Теэ[д...] эрхээ совхозой партком муу[...] рэглэнэ. Ажахын отделени бү[...] томонууд партийна орган[...] нууд бии. Олонхи гүүртэ, ф[...] нүүдые коммунистнууд хүтэл[...] нэ. Зоотехник, ветеринар б[...] техник-үрэжүүлэгшэдэй олон[...] мүн лэ партийна зон. Үшөө т[...] сэхэ мал дээрэ хэды олон ко[...] нистнууд хүдэлнэ гээшэб. Х[...] эдэ зондо партком ямар э[...] табинаб. Ажахыдахи эгээл шу[...] асуудалнуудай нэгэн—мал ү[...] рилгэ хадаа партком гү, партбюро дээрэ, коммунистну[...] хамтын суглаан дээрэ hаяна[...] зүбшэн хэлсэгдээгүй байха[...] Энэ хүдэлмэри ябуулгада пар[...] сэгнэлтэ заатагүй үгэхөөр ба[...]

Дүрбэдэхи отделениин [...] тухай дээрэ богонихоноор т[...] лээ hэмди. Тэндэхи партийн[...] ганизациин секретаряар от[...] ниин зоотехник нүхэр Г. Ц. [...] ев хүдэлдэг юм. Тиимэ мү[...] түрэhэн үнеэдынь жараад[...] hубай ябана бшуу. Үшөө т[...] үрэжүүлэгдээдүй шэнэ [...] шэнэ гунжад эндэ хэды гэ[...] Зоотехник тушаалтай пар[...] секретариин хүдэлжэ байhа[...] зарта иимэ тон таарамжагүй[...] үзэгдэжэ байнал.

Совхозой парткомой, дирек[...] hанаа амархан, «түсэб дү[...] ааб даа» гээд hуултагүйл [...]

Г. ЦЫРЕТОР[...]
манай ко[...]

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

Партиин Уставай эрилтэнүүдые бэелүүлхэ

Худанай леспромхозой эхин парторганизациин секретарь Н. Н. Машанов КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые коммунистнуудай хэр зэргэ бэелүүлжэ байhан тухайда райкомой бюро дээрэ элидхэбэ.

Парторганизациин бюро коммунистнуудай болон хүдэлмэришэдэй дунда ябуулагдаха хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулна. Партийна жаяг заршам эндэ hула. Партбюро болон партийна суглаанууд дээрэ Уставай эрилтэнүүдые коммунистнуудай хэр зэргээр дүүргэжэ, бэелүүлжэ байhан тухай тоосоон, элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэнэгүй.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудые hургаха, хүмүүжүүлхэ

Хэжэнгын совхоздо хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн табиха, hургаха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин ямар байдалтай байhан тухай парткомой секретарь Г. С. Сангадиев, ажахын директор Д. Д. Дугаров гэгшэд райкомой бюро дээрэ тоособо.

Совхоздо хүдэлхэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тушаалнууд дээдэ hургуулитай мэргэжэлтэдээр хүсөөгдэнхэй. Гадна хүдөө ажахын мэргэжэл олохо дээдэ, дунда hургуулинуудта 11 хүн hурана. Урда тээнь 7 хүнүүд иимэ hургуулинуудые заочноор дүүргээ.

Элдэб курсануудта hуража, 4 мэргэжэлтэд, 2 бригадир өөhэдынгөө эрдэм мэдэрэлые, шадабариие дээшэлүүлээ.

Парткомой, дирекциин дэргэдэ экономическа hуралсалай кружок эмхидхэгдэнхэй, тэндэ хүтэлбэрилхы кадрнууд экономическа эрдэмээ дээшэлүүлдэг байна.

Гэхэтэй хамта кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Юуб гэхэдэ, олон кадрнууд элдэб шалтагаанаар хүдэлмэриhөө гаража ошодог, hэлгэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, hүүлэй 3 жэлэй туршада 33 мэргэжэлтэд хүдэлмэридэ абтаад, 17 хүн гаража ошоhон байна.

Бэрхэ мэргэжэлтын, шадамар хүтэлбэрилэгшын түрүү дүй дуршал согсологдожо, олоной анхаралда дурадхагданагүй гэжэ райкомой бюро тодорхойлоо.

Түрүү hаалишан—партиин зэргэдэ

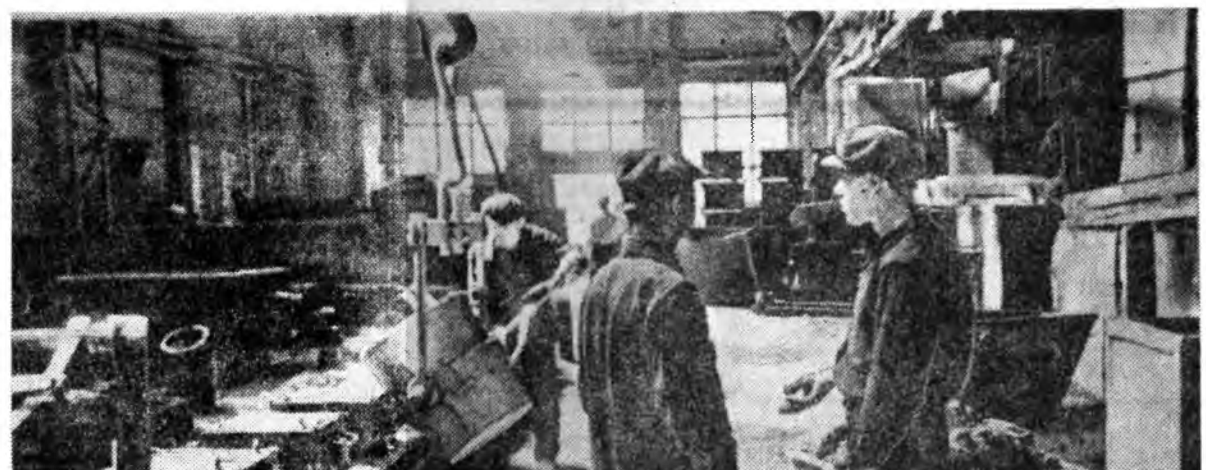
Комсомолка басаган Бадмаева Н. Н. арбан зургаа наhатайдаа Хөөрхэ нютагайнгаа hаалиин гүүртэдэ hаалишанаар хүдэлжэ эхилhэн намтартай.

Тэрэ басаган комсомолой зэргэдэ ябахадаа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нютагайнгаа залуушуулай дунда хүндэтэй болоhон юм. Тиигэхэ зуураа ажал дээрээшье hайнаар хүдэлнэ. түрүү hаалишадай зэргэдэ ябалсана. Олонхи үнеэдынь туталланхай, 17 үнеэгээ ороондо оруулан-хай. Үнеэн бүриhөө 800 килограмм hү hааба, тиихэдэ июль hара соо 163 килограмм hү hаагаа.

Партиин гэшүүндэ кандидат ябаха үедөө өөрынгөө политическэ эрдэм мэдэрэл дээшэлүүлхэ зорилгоор политhургуулида hуралсаа.

Партиин Уставай эрилтэнүүдые эрхимээр бэелүүлдэг, ажалдаа hайн амжалта туйладаг, олониитын хэрэгтэ урагшаа hанаатайгаар хандадаг «Первомайский» совхозой түрүү hаалишан нүхэр Бадмаева мүнөө партиин гэшүүн болгогдон абтаба.

Ж. БАДМАЕВ,
партиин райкомой инструктор.

ЛВРЗ. Булад шудхалгын цех соо үдэр hүнигүй ажал хүдэлмэриин сууряан зэдэлhээр. Энэ цехэйхид үдэр бүриингөө нормо хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, завод соогоо түрүүлжэ ябадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой булад шудхалгын цех соо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ГЕКТАР БУХЭНhӨӨ ЕХЭ ПРОДУКЦИ

★ Шэнэ табан жэлдэ Кабанскын аймагай ажахынууд 1965 онойхидо орходоо мал ажалай продукци абалгые горитойгоор дээшэлүүлхэ, тэрэ тоодо гүрэндэ мяха тушаалгые 1328 тонноор, hүн 2371 тонноор ехэдхэхэ зорилготой.

★ Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула аймагай ажахынууд сабшалан, тарялангаа үргэдхэжэ, үрэжэл hайнтай болгохо, ороohо таряа абалгые 34,6 процентээр дээшэлүүлхээр хараалба.

★ Торфтой газар хэрэглэгдэхэ, торфоор үтэгжүүлгэ хэхэ асуудал зүбшэгдэнэ.

* * *

Бэелүүлэгдэжэ байгаа шэнэ табан жэлдэ колхоз, совхозуудай урда шухала зорилго табигдана. Манай Кабанскын аймагай ажахынууд ямар зорилго бэелүүлхэб гэбэл: табан жэлэй дүүрэтэр гүрэндэ худалдагдаха продукциин хэмжээе 1965 онойхиhоо нилээд ехэдхэхэ юм. Энэ үе соо мяхан 1328 тонноор гэхэ гү, али 36 процентээр, hүн—2371 тонноор гэхэ гү, али 27,5 процентээр, үндэгэн 146 мянган хэhэгээр дээшэлхэ.

Иимэ хараа түсэб мишл зохёогдоо бэшэ, харин ажахы бүхэнэй хүгжэлтэ, арга боломжонууд бүхы талаhаа хараада абтаhан байна.

Мүнөө үедэ мал ажалай продукци ехэдхэхэ гээшэ тарялан ажалай хүгжэлтэhөө болодог ха юм. Тиимэhээ аймагаймнай совхозууд тарялангаа ашаг-тайгаар хэрэглэхэ, гектар бүриhөө ехэ продукци абахын хойноhоо оролдоно. Тиигэжэ адууhа малда дутамаггүй тэжээл абтадаг болохо, ажахынууд хараалhан түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай.

Мелиораци үргэнөөр хэрэглэжэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абаха тушаа КПСС-эй ЦК-гай майн Пленум дээрэ хэлсэгдэhэн байна. Эндэ абтаhан тогтоолнууд совхозуудай партийна организацинуудта зүбшэгдэжэ, бригада болон отделени бүхэндэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа. Табан жэлэй туршада аймагай ажахы бүхэндэ зохёогдоhон түсэбүүд байгша оной июнь hарада КПСС-эй райкомой пленум дээрэ хараалагдажа hайшаагдаа hэн.

Аймаг дотор хэгдэхэ мелиоративна хүдэлмэриин зарим талые харахада иимэ. Табан жэл дотор аймагай тарялан нилээд үргэдхэгдэхэ. Энэ зорилгоор 425 гектар hөөг модотой газар, 950 гектар шугы бургааhатай участогууд сэбэрлэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаха юм. Энээнтэй хамта, совхозууд тарялангаа үрэжэлтэй болгохо хэрэгтэ анхаралаа табиха байна. Тиимэ хүдэлмэри ябуулагдахадаа, нэн түрүүн газарай хүрьhэ шанаржуулагдаха, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэгдэхэ ёhотой. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ ургаса абаха тарялангай 15 мянган гектарынь үтэгжүүлэгдэhэн байбал, 1967 ондо 22 мянганда хүргэгдэхэ гэхэ гү, али аймаг соохи бүхы тарялангай 40 гаран процентынь үтэгжүүлэгдэхэ юм. Ойрын жэлнүүдтэ ганса минеральна үтэгжүүлгэ бэшэ, мүн ургамалда хоро хүргэдэг

хорхой шумуултай, буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ элдэб ядохимикадуудхэрэглэгдэхэ.

КПСС-эй райкомой пленум, совхозуудай партийна суглаанууд дээрэ тарялангай культурые hайжаруулха асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Энээндэ агротехническэ заабаринуудые сахиха гурим: тарилгын болзор, хүдэлмэриин шанар гэхэ мэтэ хүдэлмэри ороно. Мүнөө үедэ зарим ажахынууд илангаяа хабарай тарилгын хүдэлмэридэ алдуу гаргадаг. Тарилгын болзорые нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруулан үнгэргэдэггүй гээшэ. Тиихэдэ үрэhэнэй ажахые hайжаруулха, гансал сортовой үрэhөөр тарилга хэхэ гуримда шиидхэгдээгүй юумэнүүд олон.

Тарян ажалhaa гадна, сабшалан, бэлшээри үргэдхэхэ, үбhэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ тухай хэмжээн хараалагдана. Энэ асуудал шиидхэхэдэ тон түрүүн мелиоративна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, аймагай ажахынуудта шииг нойто ехэтэй газар хатаагдаха аргануудхэрэглэгдэхэ юм. Мүнөө аймагтамнай хэдэн мянгаад гектар намаг газар бии. Тэрэниие ойрын жэлнүүдтэ ашаглалгада оруулха болонобди. Иимэ газар хэрэглэхэдэ hайн байhаниинь мэдэгдэхэ. Юуб гэхэдэ, зарим ажахынууд —Кабанскын, Байгалай совхозууд торфтой намаг хэрэглэжэ, 3340 гектарта үбhэ ургуулдаг болоо. Мүн 550 гектар газар бэлшээри болгогдоо. Тиихэдэ ашаглалгада оруулагдаhан намагта хартаабха, ороohо таряа болон техническэ ургамалнуудые тарихада hайнаар ургадаг гэжэ дүй дуршэл тодорууланхай.

Манай аймаг дотор торфтой намаг ашаглагдадаг болоhоор үшөөшэй. Хэрбээ 1963 оной гаратар энэ талаар багахан хүдэлмэри хэгдэдэг hаа, тэрэнhээ хойшонхи жэлнүүдтэ олон километртэ канал татагдажа, намагууд хатаагдаа. Тиихэдэ 1965 оной эсэстэ Кабанскын СМУ 24,6 километр утатай магистральна коллектор ашаглалгада табиhан байгаа. Тэрээгээр Кабанскын ехэхэн намаг хатаагдаха аргатай. Эдэ хоёр томо канал түхеэрэлгэдэ хамта 617 мянган түхэриг гаргашалагдаа юм.

Торфтой намаг газарые хатаагаад ашаглалгада оруулхада, хүдөө ажахыда аша туhа ехэтэй. Тиигэбэшье энэ ехэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии. Республикымнай «Росгипроводхоз» экспедициинхид газар хатааха, уhалха системын проектые тодорхойлжо, хэмжээ хараалhан аад, тэрэнэй дүүргэлгэдэ hаналаа табинагүй. Энэ жэлдэ Кабанскын торфтой газарта мелиоративна хүдэлмэри багаар хэгдээ. Проектно-сметнэ документаци үгы дээрэhээ 1965 ондо ашаглалгада табигдаhан магистральна коллектор мүртэйгөөр ажаллана-гүй. Энээнтэй хамта, 1964 ондо Оймороой намаг хатаалгада горитой хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдажа, 399 мянган түхэриг hомологдоhон байгаа. Энээнэй дүүрэхэдэ Оймороой совхоз 660 гектар хахалагдаха газартай болохо байhан. Теэд баhал проектно-сметнэ документаци мүнөө болотор үгы, ажалыень hаатуулжа байhаар.

Торф гээшэмнай газар тарялан эдлэдэг аймагуудта hайн үтэгжүүлгэ болодог юм. Манай аймагта совхоз бүхэнэй газар дайдада торф элбэг. Буряадай комплексно научно-шэнжэлэлгын институт шэнжэлэн үзэхэдөө, Кабанскын намагай торфдо 3,5—3,6 процент азот, 0,11 процент фосфор, 0,04 процент кали байдаг гэжэ тодоруулhан. Илангаяа азот ехэтэй байhанаараа газарай hайн үтэгжүүлгэ болоно бшуу. Тиимэhээ ажахынууд торфые наг шэбхэтэй гү, али минеральна үтэгжүүлгэтэй холижо компостнуудые бэлдэнэ.

1964 онhоо хойшо аймагай ажахынууд торфоор компостнуудые бэлдэдэг болоhон байгаа. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Прибайкалиин отделени тэрэ жэл 11500 тонно торфо-минеральна компост бэлдэжэ, Кабанскын совхоздо зөөhэн юм. Энээнэй ашань ехэ. Түрүүшын жэлдэ тус совхоздо хартаабха үтэгжүүлхэдэ, ургасань горитой дээшэлжэ, ажалайнь хамаг гаргаша харюулагдаад, гектар бүриhөө 200 гаран түхэригэй сэбэр олзо абтаhан байба. Оймороой совхоздо энэ арга баhал хэрэглэгдээ. Мүнөө жэлдэ Кабанскын отделени 120 мянган тонно компост бэлдэжэ аймагай совхозуудта үгэхэ түсэбтэй.

Саашадаа торфтой газар эдлэлгэдэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха юм.

Шэнэ табан жэлдэ торфтой газар эдлэжэ, мелиораци үргэнөөр ябуулжа шадабал, аймагаймнай ажахынууд газар тарялангые нилээд үргэдхэхэ аргатай. Энээнэй ашаар совхозууд адууhа малдаа тэжээл элбэгээр бэлдэн абадаг болохо, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэриие ехэдхэхэ болоно.

А. ДАНЬКО,
Кабанскын үйлэдбэриин управлениин начальник.

Яруунын аймагай «Комсомольский» совхоздо ажалай түрүүшүүл олон. Тэдэнэй нэгэн hаалишан Антонина Калинина тугалнуудаа ехэ hайнаар түлжүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hаалишан А. Калинина.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЕХЭ ХҮДЭЛМЭРИИН УРДА ТЭЭ

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ СУГЛААН! Загарайн аймагай бүхы комбайнернууд сугларжа, энэ намар таряа хуряалгые яажа үнгэргэхэ тухайгаа хөөрэлдэбэ.

Эндэхид ехэ хүдэлмэриин урда тээ бэеэ зэhэжэ байна ха юм. Иигээд хэдэн хоногhоо түрүүшын комбайнууд поли дээрэ гаража, тарян далай соогуур тамархань. Мүнөө аймагай механизаторнууд эндэ суглархадаа, хамаг техникэ зэмсэгээ бэлэн болгонхой. Ажал тухайгаал хөөрэлдэжэ байна. Аймагай үйлэдбэриин управлениин главна агроном нүхэр Суздалевай элидхэл хэhэнэй удаа олон хүнүүд үгэ хэлэhэн байгаа.

Мүнөө жэлдэ аймагай тарян ажал ехэтэй «Гигант» колхозойхид ороohо таряа хуряалгые сентябриин 25 болотор дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргаhан байна. Энэ ажахыда 1200 шахуу гектар ороohо таряа амяарлан хадагдаха, 3 мянга гаран гектарта комбайнаар сэхэ хуряагдажа абтаха юм. Артелиинхид 4 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаха түсэбтэй.

Тус колхозой түрүү комбайнер нүхэр Весников энэ суглаанда үгэ хэлэжэ, таряа хуряалгада орохоор бэлэн байhан тухайгаа хөөрэбэ. «Техникэ зэмсэгээ бүтээсэтэйгөөр ашаглажа, ороohо таряае богони болзорто хуряажа абахабди» гэжэ тэрэ механизатор мэдүүлбэ. «Гигант» колхозойхид таряа хуряалгые эмхитэйгээр ябуулха гэжэ шиидээд, аймагайнгаа XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнернуудые социалис мүрысөөндэ уриба.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 15 комбайн ажаллаха. Энэ намар нэгэ комбайнда дунда зэргээр 200 гектар таряа хуряагдахаар хүртэнэ. Колхоздо 3 оньhожоруулагдаhан звено эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие дуршэлтэй механизаторнууд Я. Ф. Димов, Н. П. Васильев, Б. Ж. Дондуков гэгшэд хүтэлбэрилхэ юм. Колхозой механизатор нүхэр А. Ма[...] суглаан дээрэ үгэ абажа, [«Ги]гант» колхозойхидой мүры[...] урянииень hайшаагаад, [...] зорилго табиhан тухайгаа [...]бэ:

— Комбайнуудаа найдам[...]гаар заhабарилжа абаабди. [...] жэлдэ артелиимнай механи[...] нууд хэзээ хэзээнэйхиhээ [...]тэйгээр ажаллажа, таряа хур[...]гые богонихон болзорто үнг[...] аргатай,—гэжэ нүхэр М[...] хэлээ.

Аймагай механизаторнуу[...]га сугларжа, ажал тухайга[...] рэлдэхэдөө олон асуудал [...] Мүнөө жэлдэ комбайнерну[...] лайнгаа шанарые харуулhа[...]гаар талонуудтай ябаха юм[...] рэнэй гуримаар хэрбээ комб[...] нууд ямар нэгэн шалтаг[...] шанар муутай хуряалга [...] талон дээрээ тэмдэг гар[...] болоно. Зүгөөр тиигүүлhэ[...] нүүд ажалай нэмэлтэ түл[...] багаар хүртэгдэхэ, үгы гэб[...] рэниие абаха эрхэгүй боло[...]на. Ажалаа шанар муу[...] бүтээжэ, нэгэ дахин тэмдэг[...] гуулагшад абтаха нэмэлтэ [...] hэнэйнгөө 25 процентые, [...] хёо зэмэдэ орогшод 50 п[...] тыень, гурбадахи талон [...] хадхуулагшад тиимэ түлөөh[...]доо абаха эрхэгүй юм.

Суглаанда хабаадаhан [...] заторнууд энэ гуримые h[...] гаа. Энээнтэй хамта, мүнө[...] аймагай ажахынуудта э[...] дэhэн тракторно-тарян [...] бригаданууд ажахын то[...] хүдэлхэ байна. Энэ г[...] ажаллахадаа механиза[...] бүхэн таряа хуряалгые [...] гээр үнгэргэхын түлөө [...] болоно. Һайнаар ажалла[...] гаданууд ажалайнгаа түл[...] түлөөhэ абаха эрхэтэй юм.

Загарайн механизаторн[...] нөө намар таряа хуряалга[...] 20 үдэрэй туршада дүүр[...] hэн уялга абаба.

И. ЕЛАЕВ, агр[...]

РСФСР-эй гэгээрэлэй министр М. А. ПРОКОФЬЕВТОЙ хөөрэлдөөн

Һуралсалай шанар улам hайжаруулха асуудал мүнөө манай hургуулинуудай шиидхэхэ тон шухала зорилго болонхой. Энэ асуудал багшанарай ба эрдэмтэдэй, психологууд ба медигүүдэй, түрэлхид болон hурагшадай халуун анхарал хандуулна. Юундэб гэхэдэ, залуушуулнай hургуулиhаа ямар хүнүүд боложо гарахаб, ахир тулюур амитад бэшэ, харин гүн гүнзэгы, бата эрдэм мэргэжэлтэй, ухаансар hүбэлгэн тэмсэлшэд болохо гү гэhэн асуудалтай холбоотой байна бшуу.

XX зуун жэлэй тэн багтахи эдир хүбүүд, басагадай табидаг, заримдаа багшанарыень абиртуулдаг—«яахадаа тиимэб» гэhэн шэнэ асуудалнууд шиидхэгдэхэ сагаа хүлеэнэ.

Эдэнэр относительностиин теори гэдэг юуб гэжэ мэдэхые, кибернетикын, генетикын ба бусад олон асуудалнуудай уг удха мэдэхые хүсэнэ. Гэхэтэй хамта хэдэн арбаад жэлэй турша соо бүрилдэн бии болоhон hуралсалай гурим хэмжээнэй мүнөө горитойхон хубилалтада орохо ёhотой болоhониинь элитэ.

ТАСС-ай корреспондент Л. Новикова РСФСР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьевто хандан, hуралсалай шанар hайжаруулха тухайда хөөрэжэ үгэхыень гуйба.

Һуралсалай гурим хэмжээн мүнөө багшанарhaa гадна, мүн hурагшадайшье эрилтэ хангахаяа болинхой гэжэ хэлэгдэhые зүбшөөхэ байнаб. Олонхи үхибүүдэй олоhон эрдэм хүсэл тогтуу-ритай, бата бэхи бэшэ, шудалагдажа байгаа материалай хоорондын харилсаа холбоое, жамаёhые гүнзэгыгөөр ухаалан ойлгонгүй, ойндо түр зуура хадуугдадаг байна.

Һургуулиинхид хүсэл hайнаар ухаалан боложо, олоhон эрдэмээ болото дээрэнь хэрэглэжэ шададаггүй. Тиин гэhээ hуралсалай хэрэг түбхын түрүүндэ hурагшын оюун бодолой хүгжэлтые үндэhэ болгохо ёhотойнь элитэ. Һурагшадай өөhэдөө ухаагаа гүйлгэхэ ябадал али болохоор хүгжөөхэ шухала ха юм. Үхибүүд эрдэм ухаанай эшэ үндэhэ баталар ойлгожо hургууляа дүүргэхэ ёhотой бшуу. Ойрын жэлнүүдтэ оронойбүхы залуушуулай дүрбэнэй гурбан хуби шахуунь дунда hургуули дүүргэжэ гараха байха. Энэ ушарые хараада абабал, иимэ эрилтэ илангаяа шухала болоно гэжэ М. А. Прокофьев хэлэбэ.

Энэ табан жэлэй турша соо бэелүүлэгдэхэ бүгэдэ ниитын уялгата дунда hуралсалые хараада абана бээзт?

— Тиимэ, тон зүб [...] Мүнөөнэймнай hуралсал[...] бидэндэ тон харюусалга[...]ха. Наймадахи класста hу[...]дай 70 гаран процентнь [...] классуудта орохо байна. [...] тоо урдань оройлоо 57 [...] болодог байhан. Юhэдэхи [...] сайхид тушаа онсо анхара[...] дуулха гээшэ бидэнэй бэ[...] гол зорилгонуудай нэгэн [...] Юhэдэхи класс түрүүшэ[...] hурагшадта тон хүндэ шан[...]даг, тиигээд hурахаяа б[...]аа гү гэхээр болодог юм. [...]нар хадаа hурагшадайнг[...] хэл бодолой, бэе махабад[...] талые hайса мэдэхэ, тэдэ[...] анхаралтайгаар хандаха [...]

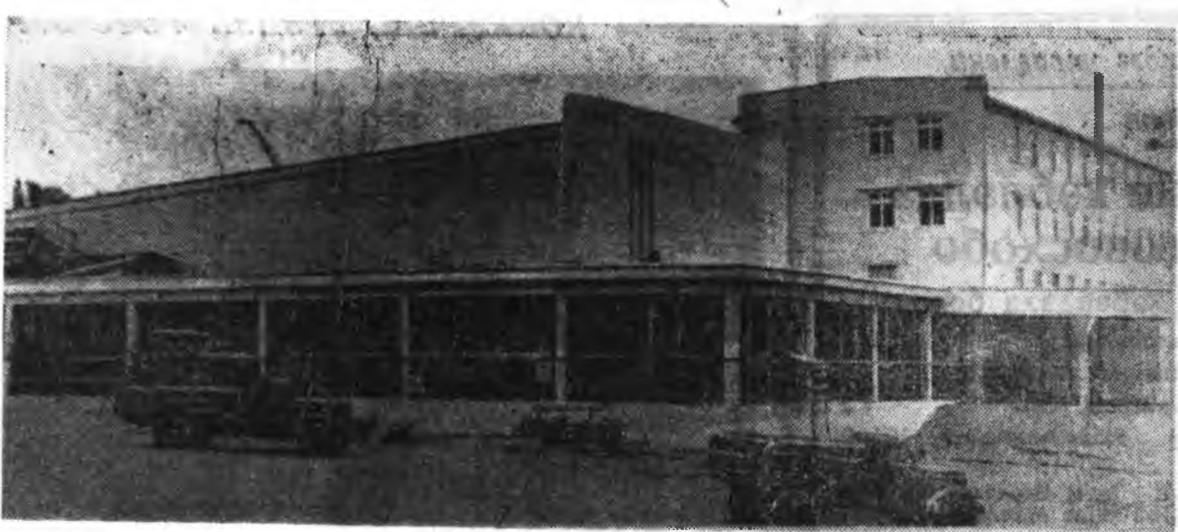
Дээгүүр класста hура[...]хон үхибүүдэй hургуули[...]жа ошохо ушар үзэгдэдэг. [...] бултадаал үдэшын hу[...] ородоггүй байhаниинь эл[...]дэхэн жэлэй үнгэрхэдэ, [...]дэмгүй байбал, hайн [...] олохо аргагүй болохобди [...] бүүд, басагад ойлгохо [...]

— Багшанар тушаа[...] улам ехэ болоно гү? hу[...] амжалтын гол түлэб баг[...] дулдыдадаг шуу? Энээ[...] хэлэжэ үгыт, Михаил [...]вич.

Шэнэ шэнэ барилгануудаар ерьын бодоһон Улаан-Үдэ хотын Илалтын проспектээр ябаа һаа, нэгэ гоё һайхан ордоной бодожо байһые харахат. Энэмнай ниислэл хотымнай хүгжэмэй училищиин байшан гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүгжэмэй училищиин ордон баригдажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ДЭМЫ БЭШЭ СУУРХАНА

Буряадай барилгын управлениин промышленна барилга дээрэ Петр Сафонович Кушнаревой ахалдаг ажахын тоосоото комплексно бригада хүдэлнэ. Бригада барилгын бүхы хүдэлмэриие комплексноор бүтээхэһээ гадна, ашаа түүлгэ, буулгалгын хүдэлмэри хэлсэдэг байха юм.

Тэндэ 51 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр модошо дархашуул, шулуушад, монтажнигууд, бетонщигууд, электро-таһнууршад. Бригадын гэшүүд олонхидоо 2—3 мэргэжэлтэй. Тиимэһээ тэдэнэр ямаршье хүдэлмэри хэжэ шадаха байна.

Бригадын ажал звено болгогдон эмхидхэгдэнхэй. Звенонуудынь гол хүдэлмэришэд болон туһалагшадһаа бүридүүлэгдэһэн байха юм. Иимэ олон ондоо мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдһөө бүридүүлэгдэһэн звено хадаа тэдэндэ ямар хүдэлмэри тудаваб, тэрэниие захаһаань захадань хүрэтэр хэдэг байна. Энэ хадаа звенонуудые үсөөдхэхэ, бригадын гэшүүдые хороохо арга олгоно. Гадна барилгашадые хэжэ байһан хүдэлмэриһөөнь болюулжа, ондоо ажалда табиха хэрэг зогсоогдоо.

Ажалай эмхидхэлые иимэ гуримаар табиһан дээрэһээ бригадын ажалай бүтээсэ дээшэлжэ, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн горитойгоор нэмэнэ. Бригада үйлэдбэриингөө бүхы түйлалтануудаар хоёр жэлэй туршада түрүү һуурида ябана.

1965 ондо энэ коллектив барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 105,5 процентээр дүүргэһэн байгаа. Нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсэ 136,8 процент болохо юм. Бригадын гэшүүд абадаг салин хүлһэнһөө гадуур олоһон олзынгоо 24 процентые даабаряа һайн шанартайгаар, болзорһоонь урид дүүргэһэнэй түлөө шагнал болгон абадаг байна.

Ажалай түлөөһые шан абалгатайгаар түлэхэ болоһоной ашаар салин хүлһэнэйнгөө фондые 6,5 мянган түхэригөөр алмаа. Ажахын тобсоон хадаа материалаа наринаар гаргашалха, ажалаа шанартайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй һонирхолые хандуулһан байна. 1965 ондо тус бригада 7017 түхэригэй барилгын материал арьбалһан байха юм.

Һүүлэй үедэ нүхэр Кушнаревой бригада уралан нарижуулгын юһэн үнэтэ дурадхал оруулһан байха. Тэрэнь 8100 түхэригэй арьбалалта үгөө.

Барилгын олон янзын орёо нарин хүдэлмэри комплексноор бүтээдэг дээрэһээ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Энэ коллектив Буряадай барилгын управлени соогоо эрхим бригада гэжэ тоологдоно.

Г. ГАРМАЕВ.

„ТЭРЭНГИМНАИ" ТҮБХИНЭНГИ!

«ТЭРЭНГИ»—иимэ гаршагтай манай салон-магазин нээгдэһээр олон-үдэнхидэй сэдьхэлые хүсэд татажа захалаа гэхэдэ алдуугүй.

Энэ түрүүшынхеэ үүдэеэ сэлинэ сургаа һара болоо. Энээхэн соо илангаяа түрэл буряад литературадаа дуратайшуулай эгээл ехээр орожо гаража байдаг байра болоо.

Худалдадаг номуудынь—юрэнхыдөө манай Буряадай хэблэлээр гарһан.

«Проза», «Поэзи», «Драматурги», «Политическэ литература», «Үхибүүдэй зохёолнууд», «ХАИИ-гэй хүдэлмэринүүд» гэхэ мэтын ондо ондоо таһагууд.

Уран зохёолой таһаг илангаяа баялигтай. Эндэ янза бүриин бэлигтэнэй номууд жэрылзэнэ. Х. Н. Намсараевай 5 ботито, Ц. Доной шэлэгдэмэл зохёолнууд, А. Шадаевай, Д. Батожабайн, Ч. Цыдендамбаевай, Н. Балданогой номууд онсо һууряа эзэлнэ.

Энэ һайн номудые манай хүн бүхэн тоорог тооһондо даруулжа хүлеэнгүйгөөр абажа дууһана гээшэ һаа буруу бэшэ.

Дэлхэйн томо томо зохёолшодой номууд буряад хэлэн дээрэ олон бии. Д. Дефогой «Робинзон Крузо» (Г. Доржиевагай оршуулга), В. Шекспирэй «Макбед» (Ц-Б. Бадмаевай оршуулга) һайн гүйлгэдэг. Ленинскэ болон Нобелевскэ шангай лауреат ородой агуу романист М. А. Шолоховой «Эрхэ газар хахалагдаа» (Н. Балданогой оршуулга) гэжэ хоёр ном наймаалагдана.

Ородой литературын классик А. С. Пушкинай «Баахан туужанууд» (Н. Дамдиновай оршуулга), Н. В. Гоголиин «Повестьнууд» (Г. Чимитовэй, Д. Черповэй оршуулганууд), А. М. Горькиин «Минии университедүүд» (Б. Санжинай оршуулга) ородой уншагшадаа мүн лэ ехэтэ баярлуулна.

Москва, Новосибирск, Эрхүү хотонуудта манай зохёолшодой оршуулагдажа гараһан номууд бии. Гэбэшье Н. Дамдиновай, Д. Улзытуевай болон Африкан Балбуровай номууд эндэмнай олдохонь шухаг болошоо. Үхибүүдтэ зорюулагдаһан номууд түргөөр наймаанда ошоно. А. Шадаевай «Гургалдайн гурбан сэсэн», С. Балдаевай «Хууршэ Борхой» гэһэн онтохонуудай согсолборинууд дууһанхай.

— Шэнэ романууд хэзээ гараха?—гэһэн асуудалнууд орожол байдаг болонхой. Д. Батожабайн трилоги илангаяа хүлеэгдэнэ ха.

Юрэдөө Буряадай номой хэблэлээр гараһан, һайнаар шэмэлэгдэһэн номудые уншагшаднай ехэ халуунаар угтажа, торгоон тогтоонгүй абана.

Манай салон-магазин соо энэ хабарһаа хойшо уран зохёолшоднай уншагшадтаяа арба гара дахин уулзаа.

Уран зохёолшод Ц-Б. Бадмаев, Ц-Д. Дондокова болон Д. Жалсараев гэгшэдые һургуулиин үхибүүд нилээд тухашаруулаа һэн. Номуудыень худалдажа абахадаа хүүгэд гарыень табюулна ха юм.

Магазиниие уран зураашан Ф. И. Балдаев жэнхэни буряад аялгатай угалзануудаар шэмэглээ. Уран зохёолшоднай «Тэрэнгидээ» ехэ дуратайнууд.

Магазинай автолавка Хори, Бэшүүр, Мухар-Шэбэр, Ага хүрэжэ, ном тараажа ерэнхэй.

Мүнөө бэшэшье холо ойрын нютагуудаар ябажа ерэхэ хүсэлэнтэй.

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулжа, хэдэ хэдэн выставкэнүүдые эмхидхэхэеэ байгдана.

Сэхыень хэлэхэдэ,
Магазимнай—«Тэрэнги»
Эрхимээр түбхинэнги.
Бэлэг—номууд жэрынги,
Бэлэхэнээр эрьенги.
Оробол манай «Тэрэнгидэ»
Одоо баясажа гарахат даа!

В. ПЕТОНОВ,
«Тэрэнги» магазинай директор, поэт.

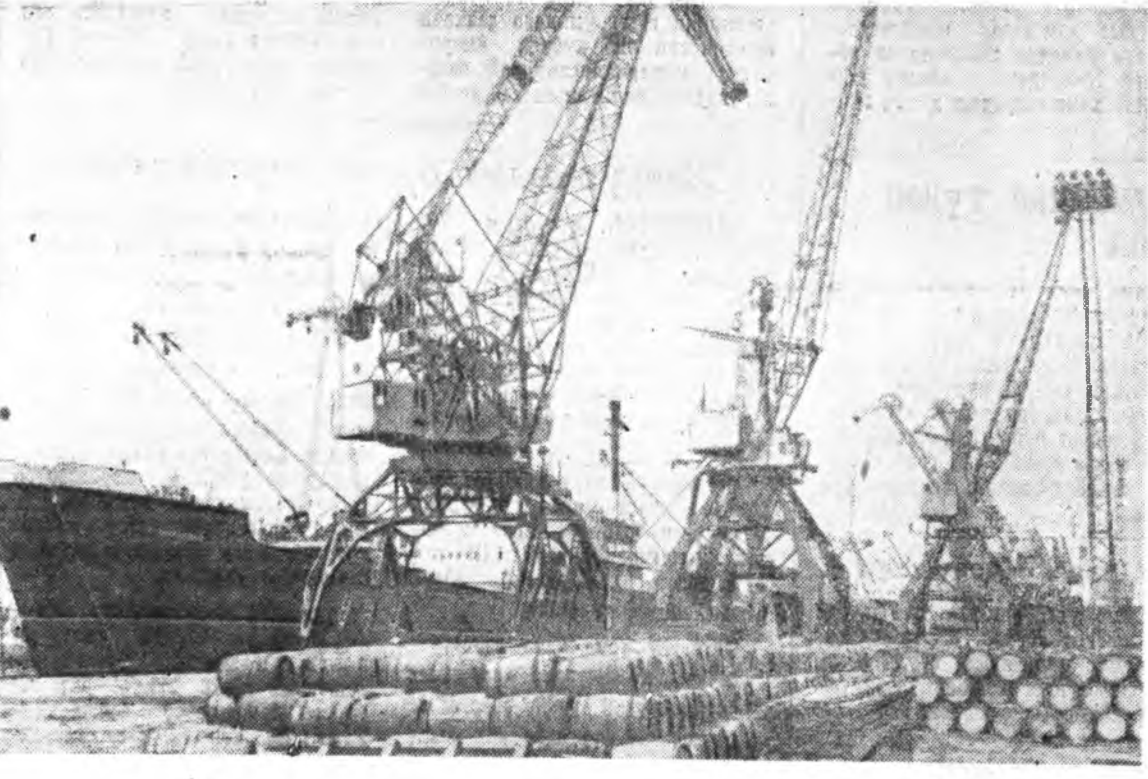
ШЭНЭ БАРИЛГА ЕРБЫНЭ

Урдань «Забайкалиин шэмээшэгүүдэй ниислэл» гэжэ нэрлэгдэдэг байһан Бэшүүр тосхон утаашаа хорин табан километртэ унжыһан үнэхөөр томо гэгшын һууринь юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ тус «Ниислэлэй» шэнжэ шарай нилээд хубилгагдаа. Саахарай заводһоо эхилээд олон үйлэдбэриин газарнууд, һургуули, больница болон бусад барилганууд бии. Теэд хүдөө нютагай хүгжэлтэ жэлһээ жэлдэ үргэдэһөөр байна бшуу.

Эгээ энэ үедэ Бэшүүр тосхондо ажалшадай ажаһуудалай хангамжын комбинат шэнээр баригдажа, хоёр дабхар томо шулуун байшан тобойжо бодобо. 200 хүүгэдэй байратай саад, 320 һууритай найман жэлэй һургуули баригдажа байна. Энэ һургуулиие Калининай гудамжада «Рассвет» колхоз барюулна.

Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда унаһан сэрэгшэд-бэшүүрэйхидтэ дурасхаалай хүшөө бодхоогдохонь.

И. ТКАЧЕВ.

Калининградска далайн загаһанай порт—манай орон доторхи эгээн томо портнуудай нэгэн. Эндэ Атлантикаһаа, Хойто Мүльһэн далайһаа, дэлхэйн олон далайнуудһаа ерэһэн судханууд үнэтэ ашаагаа үдэр һүнигүй буултана. Иигэжэ Калининградай портын хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэй туршада загаһанай олзые дүрбэ дахин ехэ болгоо. Энэмнай жэлдээ 6 миллион 300 мянган центнер болоно. Эгээл эды шэнээн загаһа Баруун Германиин загаһашад бүхэли жэл загаһашалжа олоно. Энэ областьдо 47 мянган хүн загаһанай промышленностьда хүдэлнэ, харин далай дээрэнь 600 гаран бага, ехэ судханууд тоологдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Калининградай далайн загаһанай портдо.

ТАСС-ай фото.

ПЕТР ЗАЛОМОВОЙ МҮРӨӨР...

А. М. Горькиин «Эхэ» гэжэ романай гол герой—Павел Власовай түхэл шанар абаһан мэдээжэ хүдэлмэришэн-революционер Петр Заломов тухай хэдэн документнүүд Красноярска хизаарай гүрэнэй архивта олдобо.

1907 оной апрелиин 7-до Енисейн губерниин жандармска управлениин начальнигта Енисейн губернаторай бэшэһэн нюуса захиралта эндэ бии. «Энэ жэлэй апрелиин 1-дэ Маклаковска волостиин управлениин дуулгаһан, 1750-дахи мэдээнүүдые баримта болгон, Енисейн уездын исправник 212-дохи номертой мэдүүлгэ апрелиин 2-то намда үгэхэдөө иигэжэ бэшэнэ: гүрэндэ харша гэм хэһэнэйнгээ түлөө Маклаковка тосхондо байрлахаар сүлэгдэжэ ерэһэн Петр Андреевич Заломов хайшаашьеб ябашоо. энэ тосхондо үлэһэн тэрэнэй һамган Жозефина Заломовагай хэлэһэнэй ёһоор, Заломов үгы болошоо.

Заломовой тэмдэгүүд: 26 наһатай, 2 аршам 8,5 вершок үндэр бэетэй, хара нюдэтэй, сэбэр нюуртай, юрын хамартай, толгойнь, һахалайнь үһэн хүрибтэр, гусхай тэмдэггүй.

Үндэр түрэлтэ та ноён, танай мэдэлдэ байдаг жандармын харуулда Заломовые бэдэрхэ захиралта үгэхыетнай гуйнаб. хэрбээ тэрэнэй баригдажа тушаагдааһаа—энээн тухай намда дуулгахыетнай гуйнаб».

Энэнь «гүрэндэ харша гэм хэһэнэйнгээ түлөө» Сибирь руу сүлэгдэһэн Сормово хотын слесарь тухай документ болоно. Түүхыень һанаандаа оруулаад үзэе.

1902 оной майн 1-дэ Сормоводо эмхидхэгдэһэн демонстрациин үеэр «Хаанта засаг һэегүй тонилог!» гэһэн үгэнүүдтэй улаан туг намилзуулан абажа ябаһан залуу хүдэлмэришэн колоннын урда дабшаа һэн. Тэрэ Петр Заломов байгаа. Демонстраци тарааха сэрэгүүд табигдаһан. Туг баригша П. А. Заломовой баатаршалга тухай «Искра» газетэдэ толилогдоһон РСДРП-гэй Нижегородско комитедэй хуудаһан эндэ бии:

«Нүхэд! Солдадуудай жадаһаа айнгүй эрид шиидэнгеэр дайшалхы һууридаа үлэһэн энэ хүнэй эрэлхэг зоригто һүгэдэхэгүй хүн байха аал. Тэрэнэй үльгэр жэшээе хэзээдэшье мартахагүйбди, нүхэдүүд! Тэрэнэй баатаршалга эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэхэ бөөсэшэгүй хүсэл эрмэлзэл бидэндэ түрүүлнэ».

Майн Нэгэнэй демонстрацида хабаадагшадые зөөрөө эдлэхэ эрхэһээнь хаһаад, бүхы наһаараа Зүүн Сибирьтэ байхаар сүлэхэ гэһэн шиидхэбэри 1902 оной

сентябриин 28-да сүүд гаргаһан байна. Демонстрацида хабаадагшадай сүүд дээрэ хэлэһэн үгэ «Искра» газетэдэ тунхаглагдаа һэн. Орошол дотороо В. И. Ленин иигэжэ бэшэнэ:

«Хаанта засаг һэегүй үгы болог!» гэһэн дайшалхы уряагаа сүүд дээрэ баатарлигаар баримталһан Заломов, Быков, Самылин, Михайлов ба бусад нүхэдэйнь үльгэр жэшээ Россин бүхы хүдэлмэришэн ангиие социалис һаруул һайхан ерээдүй тээшэ уряалжа, бүгэдэ арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй сүлөөгэй түлөө мүн лэ тиимэ баатарлиг, шиидэнги тэмсэлдэ зоригжуулна».

Петр Заломов ба тэрэнэй нүхэд сүлэгдэһэн газартаа хүрэтэр хэдэн һара соо олон түрмэ дамжан гараа. Политическэ асуудалаар сүлэгдэгшэдтэ һангһаа тэдхэмжэ үгэхэ эрилтэ хэһэн ведомостьдо полициин шанга харуул доро байдаг Заломов Петр Андреевичшье оруулагданхай. Тэрэ Нижегородско губерниин Еленинскэ волостиин Камелевки тосхондо түрэһэн, слесарь мэргэжэлтэй, 26 наһатай. Москвагай сүүдэй палатын шиидхэбэреэр Зүүн Сибириин Маклаковка тосхондо сүлэгдэжэ, хамаг зөөрөө эдлэхэ эрхэһээ хаһагдаһан юм.

Губерниин гол городһоо 300 модоной газарта оршодог Маклаковка тосхондо Петр Андреевич ямаршье хүдэлмэри олобогүй. Тэрэнэй хүдэлмэри хэдэггүй хада, губерниин засагаархин тэдхэмжэ үгэхэ гэдэггүй байба. Хүдэлмэри оложо боломоор Красноярск хото ошохо зүбшөөл эрижэ, Заломов императорта бэшэг бэшэбэ.

Политическэ асуудалаар сүлэгдэһэн ерүүл хүнэй һамган Жозефина Эдуардовна Заломовагай Енисейн губернаторта бэшэһэн бэшэг Енисейн губерниин управлениин материалнуудай дунда бии. Заломовой гэр бүлынхидтэ тэдхэмжэ үгтэхэ зэргэтэй гэһэн эрилтэ бэшэг доторнь табигдана.

Жозефина Эдуардовна Гашер Заломовтой хамта Сормовын партийна эмхидэ ажаллаһан. 1902 оной һүүл багта Ростов-на-Дону хотодо баригдажа тушаагдаад, удаань Петр Андреевичэй байһан тосхондо сүлэгдөө һэн.

Майн Нэгэнэй демонстрацида хабаадалсаһан Сормовын хүдэлмэришэниие бүхөөр хадуужа абаһан Алексей Максимович Горький Петр Заломовой хуби заяагаар һонирхожо эхилбэ. Петр Андреевичэй дүү В. А. Заломовагай хожомынь хөөрэһэнэй ёһоор, уран зохёолшо Сибирь руу мүнгэ эльгээдэг байгаа. Мүн энээхэншье ушарые Енисейн управлениин полициинхид обёорһон юм. «Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 28-най захиралтые бэелүүлхэтэеэ хамта, түрэлэй зэмэтэнэй һамган Жозефина Заломовагай (Гашерай) гүрэнэй һангһаа тэдхэмжэ эрижэ бэшэһэн бэшэг эльгээлсэбэб. Эндэ суглуулагдаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Заломовтон үгытэй ядуу ажаһуудаг, Заломовагай үбгэн һарадаа 8 түхэриг мүнгэ һангһаа абадаг, харин Заломова өөрөө үнгэрөөшэ жэлэй намар, хэдэһээшьеб даа, 30 түхэриг мүнгэ абаа гэжэ Танда, үндэр түрэлтэдэ, дуулгаха золдо хүртэһэн байнаб...»—гэжэ 1905 оной мартын 10-да Енисейн уездын исправник губернаторта эльгээһэн нюуса мэдүүлгэ дотороо мэдээсэнэ.

Заломов хайшан гэжэ тэрьедээб?

Петр Андреевич нютагай тариашадтай хэлсээд, Маклаковкаһаа һүни гаража ошоһон. Красноярск ошохо замдаа полициин приставтай уулзабашье, танигдангүй үнгэрөө. Заломов ута һахалтай байһан аад, тэрьедэхынгээ урда тээ тэрэнээ абажархиһан гэхэ. Заломовой ябаһыень полицинхид гансада обёорогүй. Губернаторһаа нюуса захиралта абаад, Енисейн губерниин жандармын управлениин начальник революционерые бариха бүхы хэмжээнүүдые абаба. Эгээд тэрэ захиралта дээрэ Санкт-Петербургын, Москвагай, Варшавскын харуулай отделенинүүдтэ, мүн Минусинск, Ачинск, Енисейск, Канск хотонуудтахи туһалагшанарта тиимэл удхатай мэдээсэл 1905 оной апрелиин 9-дэ эльгээгдэбэ гэжэ штаб-ротмистр Шикуновой гараар бэшээтэй. Канск хотын управлениин ахалагша унтер-офицер бусадһаа түрүүлэн харюусажа, «Маклаковка тосхонһоо тэрьедэһэн сүлэлгын ерүүл хүн—Петр Андреевич Заломов Канск хотодо, мүн уезд дотор мүнөө болотор олдоогүй гэжэ мэдээсэбэ».

Петр Заломов һаадгүйгөөр Красноярск хүрэжэ, тэндэһээ поездэдо һуугаад, хэды хоноһон хойно Киев ошобо. Тэндэ Антон Федоровичь Болоховичой нэрэ дээрэ бэшэгдэһэн паспорт абаһан. Тэрэ паспортаараа Петербург ошожо, Невскэ районой хүдэлмэришэдэй революционно тэмсэлдэ халан ороо һэн.

Горькиин хабаадалгатайгаар Австрида большевигүүдэй худалдажа абаһан буу зэбсэгүүдые асаралсахаяа Заломов партиин даабаряар Финляндии ошобо. Куоккалада (мүнөөнэй Ленинград шадархи Репино тосхондо) уран зохёолшо Петр Андреевичтэй түрүүшынхээ уулзаа. Урда тэрэнь Заломов тухай тэрэнэй нүхэдһөө, эхэһээнь дууладаг байба.

«Алексей Максимовичтай дахяад ошоо һэмди,—гэжэ Заломов хожомынь хөөрөө һэн. — Тэрэ намайе хүдэлмэрилдэг таһалгадаа оруулжа үүдээ хаагаад, минии ажабайдал, эхэ, эсэгэ тухаймни, Сормовын демонстраци тухай тодолон һуража абаа бэлэй». Тэдэнэй хоорондо хожомыньшье хөөрэлдөөн болоһон байгаа. Алексей Максимович бүхы юумэн тухай шадаал һаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэхые гуйгша һэн. Эдэ дурасхаалта уулзалгануудай һүүлээр уран зохёолшын «Эхэ» гэжэ повестиин удха бүридэһэн байжа болоо.

Энэ повестьдо В. И. Ленинэй үндэр сэгнэлтэ үгэһэниинь мэдээжэ.

Иван ПРЯДКО.
(АПН).

СЭЭЖЭЛДЭХЭ БЭШЭ, УХААЛАН ОЙЛГОХО!

— Эрилтын улам ехэ боложо байһаниинь элитэ. Багша хүн һурагшадай коллективэй һүлдэнь байха зэргэтэй. Багшаяа һажаагһаа, тэрэнһээ һургаал абадаг ха юм. Үхибүүдые мэхэлхэгүйш. Үхибүүд гэшэмнай һуралсалай программа үгэ дуугүйгөөр, ёһын тэрээсэ сахин баримталдаг, коллективэй доторхи харилсаанда холборитойгоор хандадаг, өөртөөшье, бусадташье эрилтэ табидаггүй, сагаан һанаатай «либералнуудта» бэшэ, харин ухаансар һүбэлгэн, зоригтой, юумэ һайн мэдэхэ багшанарта дуратай байдаг.

Багша хүн бусадһаа зохидоор хандадаг, хүмүүжүүлхэдээ бэрхэ, заадаг юумэдээ олоной дура татажа шададаг, үхибүүдэй элдэб янзын орёо зан абаритай коллективтэ үгэеэ дуулгадаг, хүндэлэгдэжэ байха ёһотой. Багшын бэелхэл тушаа, тэрэнэй шадабари мэргэжэлые, эрдэм болбосоролыень дээшэлүүлхэ асуудалда манай министерство мүнөө онсо анхарал хандуулна гэбэ.

—Багша гансааран һуралсалай хамаг хэрэг хубилгажа шадахагүй бшуу!

—Һуралсалай хэрэг шэнэдхэн хубилгаха гээшэ тон орёо асуудал. Тиихэтээ хамта гансахан һарын гү, али жэлэйшье хэрэг бэшэ,—гэжэ М. А. Прокофьев онсолон тэмдэглэбэ.—СССР-эй Наукануудай академи СССР-эй Педагогикын эрдэм ухаанай академитай хамта һургуулиин хэрэг улам һайжаруулхын тула ехэхэн юумэ хэжэ байна. Һуралсалай шэнэ түсэбүүд, программанууд зохёогдоно.

Байгаалиин элдэб үзэгдэлнүүдые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлэн тайлбаридаг болоһон мүнөө сагта һуралсалай программа дотор зайлашагүй орохо ёһотой хэдэн гол ойлгомжонуудые хубилгаха ушартай бологдоно. Биологиин, түүхын курсануудые мүнөө сагай эрдэм ухаанай хараа бодолой үндэһөөр тодорхойлхо шухала. Эдээндэ зорюулагдаһан программанууд, түсэбүүд бии. Үхибүүд бүри мүнөө жэлһээ шэнэ программаар һураха байха.

— Һурагшадай хаба шадабари хараада абажа зааха тухай һүүлэй үедэ олон дахин хэлэгдэһэн байха. Энэ ушар һургуулинуудай ажал хэрэгтэ нэбтэрэн орохо гү?

— Һуралсалай хэрэгые тааруугаар эмхидхэхэ асуудал эрхим багшанарай дүй дүршэлһөө үндэһэлэн үнинһөө хойшо табигдаһан байха. Хэшээлдэй темэ даалгабари бүхэн һурагшын хаба шадабари болон хүгжэлтые хараада абажа, хэдэн янзаар тодорхойлогдохо ёһотой.

Наринаар тодорхойлогдоһон һуралсалай материалтай, һурагшад бүгэдэндэ уялгата хэшээлнүүдэй болохо сагуул һуралсалай түсэб дотор оруулагдаха зэргэтэй. Тиигээд байбал—дунда эрдэмэй аттестат абахые хүсэһэн хүнэй шудалха ёһотой мэдэсын доодо хэмжээе хангаха. Гэхэтэй хамта өөһэдынгөө дураар хэшээл хэхэ хэдэн саг аха классуудта үгтэхэ ушартай. Тэрэ саг соо зарим үхибүүд байгаалида хабаатай эрдэм шудалха, бусад зариман—ном уншаха, музей, выставкэдэ ошожо хараха болоно. Техникын эди шэди хэрэглэн һурадаг болохотой хамта, һуралсалай техническэ хэрэгсэлнүүдэй бии болоһон тухай онсолон тэмдэглэхэ шухала. Кино, телевидени, диафильм, магнитофон гэдэгүүд городой һургуулинуудтахи олохон хэшээлнүүдтэ зайлашагүй хэрэглэгдэдэг болонхой. Энээнһээ уламжалан, һуралсал бүри тодо·һонор, һонирхолтой, хадуугдасатай болодог, һурагшадай абьяасые ехэ болгодог байна. Эдэ бүхы хэрэгсэлнүүд һургуули бүхэндэ бүри мүнөөнһөө бии болохо һэн гэбэл үшөөл эртэдэхэ. Тиигэбэшье техническэ шухала хэрэгсэлнүүд уданшьегүй хотын һургуулинуудһаа гадна, мүн хүдөө нютагуудташье бии болохол байха.

—Үшөө нэгэ асуудал бии. Һургуулиинхидай тусхай мэргэжэл хайшан гээд бэелүүлэгдэхэб?

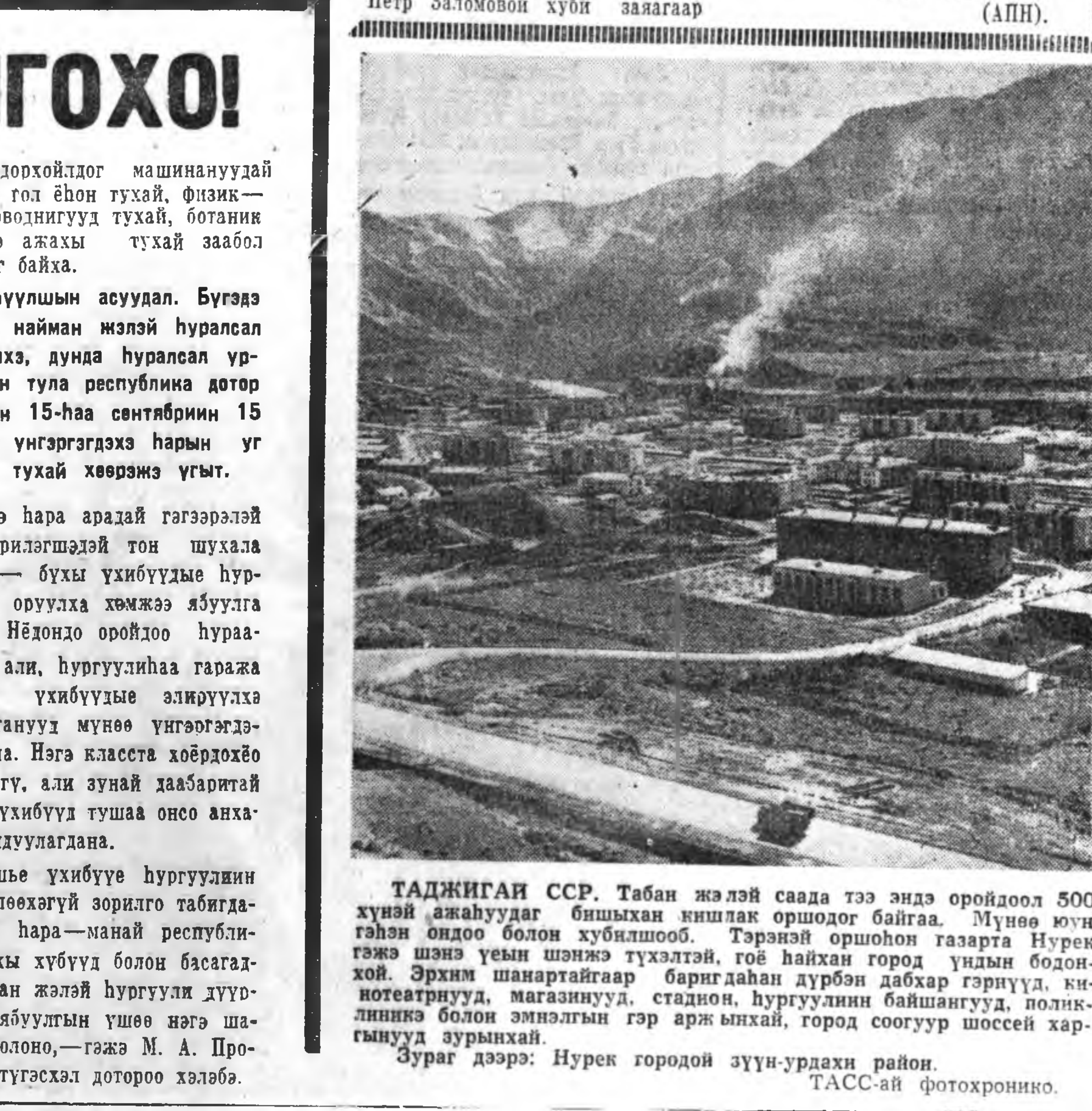
— Предприятинуудта эмхидхэгдэдэг курсанууд, профессионально-техническэ училищинууд тусхай һуралсал һургуулиинхидта мэргэжэл олгохо байха.

Гэбэшье юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай энэ асуудалые огто хэрэгсээнгүй байха ёһогүйнь элитэ. Манай һургуулинууд юрэнхы эрдэм олгохоһоо гадна, мүн ажалай, политехническэ һургуули болоно. Һургуулинуудта ажал шудалха хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг. Тиихын хажуугаар, зааһан бүхы юумэнүүдые бодото дээрэнь хэрэглэхэ онол арга саг үргэлжэ тайлбаридаг юм. Жэшээлхэдэ, математикын багша мүнөө сагай тоолон тодорхойлдог машинануудай хүдэлхэ гол ёһон тухай, физик—полупроводнигууд тухай, ботаник—хүдөө ажахы тухай заабол хөөрэдэг байха.

— Һүүлшын асуудал. Бүгэдэ нийтын найман жэлэй һуралсал бэелүүлхэ, дунда һуралсал ургэдхэхын тула республика дотор августын 15-һаа сентябриин 15 хүрэтэр үнгэргэгдэхэ һарын уг зорилго тухай хөөрэжэ үгыт.

—Энэ һара арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй тон шухала ябуулга— бүхы үхибүүдые һургуулида оруулха хэмжээ ябуулга болоно. Нёдондо оройдоо һураагүй гү али, һургуулиһаа гаража ошоһон үхибүүдые элирүүлхэ шалгалтанууд мүнөө үнгэргэгдэжэ байна. Нэгэ класста хоёрдохёо үлэһэн гү, али зунай даабаритай байһан үхибүүд тушаа онсо анхарал хандуулагдана.

Нэгэшье үхибүүе һургуулиин газаа үлөөхэгүй зорилго табигдана. Энэ һара—манай республикын бүхы хүбүүд болон басагадта найман жэлэй һургуули дүүргүүлхэ ябуулгын үшөө нэгэ шатань болоно,—гэжэ М. А. Прокофьев түгэсхэл дотороо хэлэбэ.

ТАДЖИГАЙ ССР. Табан жэлэй саада тээ эндэ оройдоол 500 хүнэй ажаһуудаг бишыхан кишлак оршодог байгаа. Мүнөө юун гэһэн ондоо болон хубилшооб. Тэрэнэй оршоһон газарта Нурек гэжэ шэнэ үеын шэнжэ түхэлтэй, гоё һайхан город үндыһэн бодонхой. Эрхим шанартайгаар баригдаһан дүрбэн дабхар гэрнүүд, кинотеатрнууд, магазинууд, стадион, һургуулиин байшангууд, поликлиникэ болон эмнэлгын гэр аржыһынхай, город соогуур шоссей харгынууд зурынхай.

Зураг дээрэ: Нурек городой зүүн-урдахи район.

ТАСС-ай фотохронико.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ хэблэлэй хэрэг эрхилдэг управлени,

буркоопсоюзай правлени, республикын журналистнуудай холбоон

Номуудые, илангаяа эндэ хэблэгдэһэн номуудые хэблэлдэ эрхим һайнаар идхан дурадхалгын конкурс соносхобо

Республикын районно ба олоор барлагдадаг бага газетэнүүд конкурсдо хабаадаха болоно

Иимэ юумэ хэһэн газетэнүүд номуудые идхан дурадхалгын талаар эрхимдэ гэжэ тоологдохо гэбэл:

Һаяхан хэблэгдэн гараһан, наймаанда ороһон, илангаяа эндэ хэблэгдэһэн номуудай тобшо удхэ, фоторепродукци ба списогүүдые ходо хэблэдэг газетэнүүд эрхимлэһэндэ тоологдохо.

Хэблэгдэмэл соносхол тунхаглалгын материалнуудые газетэнүүдэй хабсаргалта болгон ходо бэлдэхэ, тарааха ёһотой.

Ном наймаалдаг эмхинүүдтэй магазинууд болон киоскнуудтай нягта холбоотой байха; хүн зондо номуудые худалдалгын талаар түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэнь тэдэ эмхинүүдтэ эдэбхитэйгээр туһалха зэргэтэй.

Номуудые шадамар бэрхээр идхан дурадхаһанай түлөө урмашуулгын гурбан шан тогтоогдоно:

нэгэдэхи шан—100 түхэригэй хэмжээтэй,

хоёрдохи шан—70 түхэригэй хэмжээтэй,

гурбадахи шан—40 түхэригэй хэмжээтэй байха.

Конкурсын дүн жэл дотор хоёр дахин—январиин 10-най, июлиин 10-най үеэр согсологдохо.

Конкурсын дүн согсолон гаргахын тула Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ хэблэлэй хэрэг эрхилдэг управлениидэ жюри эмхидхэгдэбэ.

Ходо гарадаг хэблэл, илангаяа районно ба барлагдан гарадаг бага газетэнүүд энэ шухала хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

НОМУУДЫЕ УЛАД ЗОНДО ОЛООР АБХУУЛАЯ!

Сэсэн сэядэр үгэнүүдһээ

1. Сэрэгэй захирагша нэгэ
дахин захирха,
Сэсэн хүн үгэеэ нэгэ дахин
хэлэхэ,
Сэсэн басаган нэгэ хүниие
танижа ошохо.

2. Зол жаргалан соо
Жэл үдэр шэнги богони,
Зоболон тулаан соо
үдэр жэл шэнги удаан.

3. Ядамаг түлюур сагта
нүхэрөө таниһаш.
Байлдаан тулалдаанай
болоходо баатарые
таниһаш.

КОНКУРСДО ЕРЭҺЭН ФОТО-ЗУРАГУУДҺАА

ДИРИЖЕР. С. КОЛОСОВОЙ фото.

ИРАГАЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

БЕЙРУТ. (ТАСС). Толгойлдог кабинедэйнгээ программа найруулһан Ирагай шэнэ правительствын толгойлогшо Наджи Талеб гэгшын мэдүүлгэ Багдадай радиогоор дамжуулагдаа.

Правительствын политикын гол хараа шугамуудынь гэбэл: национальна нэгэдэлээ бэхижүүлхэ, «бүхы национальна хүсэнүүдтэй харилсаа холбоо байгуулха зорилготой Ирагай социалис холбоое» шэнэдхэн эмхидхэхэ, курднуудтай баталһан хэлсээгээ дүүргэхэ хэмжээ ябуулганууд болоно. Правительствамнай болодог араб нациин нэгэдэл тухай Ирагай конституци дотор хэлэгдэдэг эрилтые хүтэлбэри болгоно, ирак арад тус нациин таһаршагүй хубинь болоно, арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай холбоо барисаан дурсагдаһан нэгэдэл түйлаха түрүүшын алхам мүн. Ирагай правительство бүхы сүлөөрһэн, түрүү хараа бодолтой араб оронуудые, тэрэшэлэн арабуудай сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөе дэмжэхэ зорилго табина гэжэ Н. Талеб мэдүүлбэ.

Тогтоогдохоор хараалагдаһан «Исламска пакт» гэдэгые, бүхы империалис бүлэглэлнүүд ба нүсэлнүүдые Ирагай правительство буруушаана, араб оронуудай газар дээрэ гадаадын сэрэгэй бааза байгуулха ябадал эрид буруушаана. Тэрэшэлэн Израилиие зэбсэглэхые тон бурууда тоолоно. Харилсан хүндэлэлсэлгын үндэһөөр бүхы араб оронуудтай харилсаа холбоо байгуулха, Иран ба Турцитай хани хүршэ ёһоной харилсаа хангахаар бэлэн байна. Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудтай нягта хани барисаа байгуулхаар шиндэнхэй байһанаа лаблан батална, тиихэдээ араб оронуудта хабаатай асуудалнуудые ойлгодог байһыень үндэрөөр сэгнэнэ. Ирагай правительство ООН-ой Устав дүүргэхэ, сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөнүүдые дэмжэхэ байха.

Эндэхи правительство Ирагай зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, өөрыгөө хамгаалга хангаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна, оронойнгоо үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөхын, худалдаа наймаанай харилсаа холбоо үргэдхэхын тула оролдолго гаргана.

Австралиин хүлһэнэй сэрэгүүд ехэ гээлтэдэ ороно

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриодууд августын 16-да Барна провинциин Нуйдат гэжэ хадын районда эшээлһэн австралийска хүлһэнэй сэрэгүүдые миномёдоор буудаа гэжэ ВИА агентство мэдээсэбэ. Энэ добтолгоһоо уламжалан, Австралиин 100 гаран солдат алуулһан, олон хүн шархатаһан байна.

„Аха дүү мусульманууд"гэдэг сүүдлэгдээ

КАИР. (ТАСС). ОАР-ай гүрэнэй аюулгүйе сахиха дээдэ сүүд «аха дүү мусульманууд» гэдэг нюуса эмхиин бүлэг һүйдхэлшэдэй хэрэг тушаа августын 22-то шиидхэбэри гаргаа. Президентын аминда хоро хүргэхэ, ОАР-тахи засаг түрые хубилгаха һэдэлгэ гаргаа гэжэ тэдэнэр гэмнэгдэбэ. Тус бүлэгэй уламарша Сайид Кутб, тэрэнэй ойрын зургаан туһалагшанар саазалагдахаар сүүдлүүлээ. Энэ бүлэгтэ хабаатай 21 хүн бүхы наһан соогоо каторгын хүдэлмэри хэхээр, бусадынь—10-һаа 15 жэл хүрэтэр түрмэдэ хаагдахаар сүүдлүүлээ.

Шиидхэбэриень президент Насер батална.

Суэцкэ каналай олзо оршо улам нэмэнэ

КАИР. (ТАСС). 1966 оной түрүүшын зургаан һара соо Суэцкэ каналай олзо оршо Египедэй 46.954.186 фунт болоһон байна. Гэхэ зуура 1965 оной түрүүшын хахадай туршада 42.491.589 фунт байһан. Энэл үе соо тус каналаар 172.000 тонно ашаа тээһэн 10.576 судна гараһан байна.

Реваншистнуудай зүблөөн

БОНН. (ТАСС-ай корреспондент А. Тюпаев нигэжэ дамжуулба:

«Померанииин немецүүдэй федеральна хой хурал» гэжэ нэрэтэй реваншистнуудай ээлжээтэ жагсаал Киль хотодо болобо. Энээндэ хабаадахын тула ФРГ-гэй элдэб районуудһаа 80 мянга гаран хүн суглраһан байна. Энэнь һаяшаг Дюссельдорф, Кассель, Мюнкер хотонуудта болоһон реваншис зүблөөнүүдтэл адляар «Зүүн зүгтэхи немецүүдэй уг заяанай газарнууд» гэдэгые бусаан абаха эрилтэтэйгээр үнгэрөө.

Турцида ехэ аюул болобо

СТАМБУЛ. (ТАСС). Турцида ехэ шаналал гашуудал соносхогдоо: засагай газарай бүхы ябуулганууд болюулагдаа, кинотеатрнууд, бусад зугаа нааданай газарнууд хаагдаа. Эндэхи газетэнүүд шаналал гашуудалай хара хүреэтэйгээр гарана. Һүүлэй 23 жэлэй турша соо үзэгдөөгүй ехээр газарай хүдэлһэнһөө уламжалан гэмтэгшэдэй дурасхаалые бүхы орон ёһолон тэмдэглэжэ байна. Зүүн Анатолидохи усал гэмтэлдэ ороһон районуудһаа шэнэ мэдээнүүд абтана. Багсаан дамжуулһанай ёһоор, 12 мянган хүн үхөө, шархатаа ха гэжэ багсаагдана. Һандарһан байрануудые сэбэрлэхэ, үхэһэн хүнүүдэй хүүрнүүдые гаргажа абаха хүдэлмэри хэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Газарай хүдэлһэн олохон районуудтай харилсаа холбоон үшөө һэргээгдээдүй. Харгынуудай һандаргдаһанһаа уламжалан, хүртэхэнь бэрхэтэй хадын районуудтахи хүн зондо шухала эдеэ хоолой зүйлнүүдые вертолёдоор зөөнэ. Турциин элүүрые хамгаалха министерство тус районда халдабарита үбшэнэй тохёолдохо ябадал зайсуулха хэмжээнүүдые абажа байна.

Буруу мэдээ дамжуулһанай түлөө намнагдаа

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Американска Ассошиэйтед Пресс гэжэ информационно агентствын корреспондент Джон Латец Конгоһоо сүлэгдэбэ гэжэ Каншаста соносхогдоо. Энэнэй урда тээ Рейтер агентствын корреспондент Арнольд Амбер гэгшые сүлэхэ тухай захирамта Конгын Республикын (Киншас) правительство гаргаһан юм.

Лумумбашадахи (урдын Элизабетвилль) байдал тухай, мүн хүлһэнэй сагаан хүнүүдэй, Катангын жандарманарай Кисангэнида хэһэн буһалгаан тухай буруу мэдээ дамжуулаа гэжэ Латецай гэмнэгдэһэниинь мэдээжэ болобо.

Флоренци провинциин 33 мэрэй буруушаал

РИМ. (ТАСС). Вьетнамда амгалан байдал хангаха ябуулгада хабаадаһанай түлөө 5 хоногоор өөһэдынгөө үялгаһаа зайсуулагдаһан, Флоренци провинциин 33 мэр республикын президентдэ гомодол бариба. Эдэнэр Флоренциин префектын хуули буса шиидхэбэриие засагаа хэтэрүүлһэн ябадалда тоолоһон юм.

Гадаадын сэрэгэй хронико

ТОКИО. (ТАСС). Япон 23696 мотоцикл Урда Вьетнамда үгэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй турша соо Сайгоной засагаархид Японһоо оройдоо 726 мотоцикл худалдан абаа. Японой газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, тэдэ мотоциклнуудынь Холбоото Штадуудай үгэдэг фондын мүнгөөр худалдан абтаһан байха.

Урда Вьетнамдахи дайнай ябуулгын улам үргэдхэгдэхэтэй хамта, Америкын Холбоото Штадууд Урда Вьетнамдахи 300 мянган хүнтэй армияа хангахын тула сэрэгэй, мүн бэшэшье товарнууд болон материалнуудые Японһоо улам ехээр худалдан абадаг боложо байнхай.

БОНН. (ТАСС). Европын социалис оронуудта эсэргүү «айлган һүрдөөлгын стратеги» саашадаа бэелүүлхэ шухала гэжэ НАТО-гай Европодохи нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ командалагша американска генерал Лимнитцер дахинаа онсолон тэмдэглэбэ. Резервын офицернүүдэй уласхоорондын холбоон» гэдэгэй Мюнхендэхи съезд дээрэ Лимнитцер үгэ хэлэхэдээ, НАТО-гай «айлган һүрдөөлгын стратеги» «юрын, ядернэшье зэбсэгээр» хангагдаха ёһотой гэжэ тусхайлан дурдаа.

Вьетнамай Демократическа Республика. Ханой шадар унагаагдаһан американска самолёдой бутархайнууд. ТАСС-ай фото.

ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ

ХАНОЙ, августын 23. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлгэ хэхэдээ, «Вьетнамдахи дайе зогсоохо» зорилгоор «Азиин оронуудай зүблөө» зарлаха гэһэн Зүүн-Урда Азиин оронуудай ассоциациин (АСА) министрнүүдэй дурадхалые буруушааба.

«Зүүн-Урда Азиин оронуудай ассоциаци гэдэг үниндөө дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ хубида американска империалистнуудай зэзэрхэг хархис политикын зэбсэг болонхой байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ» гэжэ ВИА агентствын дамжуулһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. АСА-гай гэшүүд (Таиланд, Филиппинэ ба Малайзи) Вьетнамай асуудалаар Холбоото Штадуудай дайнай политикые бүрин дэмжэдэг гэжэ мэдүүлгэ доторнь тэмдэглэгдэнэ.

ДРВ-гэй правительствын дурадхаһан дүрбэн пункт лэ Вьетнамай асуудал шиидхэхэ гол зүйл болохо гэжэ ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство дабтан мэдүүлнэ.

Зэбүүрхэлэй дүлэн соробхилно

ВАШИНГТОН, августын 23. (ТАСС). Үндэһэ яһанай талаар хёмороонууд США-гай олохон хото городуудта болоно. Негрнүүдэй граждан эрхын түлөө тэмсэлшэдэй ба сагаан шарайта хархисуудай хоорондын шанга тулалданууд Чикаго, Балтимор болон бусад городуудта үргэлжэлөө.

«Тэсэшэгүй ядуу түлюур байдалһаа» шалтагаалан негрнүүд эсэргүүсэн бодоно гэжэ президент Джонсон һаяхан США-гай зүүн-хойто штадуудаар ябаха үедөө мэдэрһэн байна.

США-гай томо томо городуудтахи үндэһэ яһатанай хоорондын тулалдаануудай ушар шалтагаание засагай зургаануудай ажал ябуулга мүрдэхэ сенадай комиссиин нэмэлтэ комиссинуудай нэгэн үнгэрэгшэ неделидэ шэнжэлэн шалгажа эхилээ. Миниин толгойлдог министерство энэ асуудалые анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзөөд, эдэ тулалдаанууд «үбшэн, зоболон, ажалгүйдэлгэ, аргаяа барагдалга, хархануудай исалжа байдаг гэр байра, үнинэй дэлгэрһэн убайгүй доромжолго гэдэг нэрэнүүдтэй агитаторнуудаар үүдхэгдэнэ» гэһэн тобшолол хэбэ гэжэ юстициин министр Катценбах мэдээсэбэ.

Адагынь американска 30—40 городтохи байдал шахардуу шанга болонхой, багаханшье шалтагай гараа һаань—ехэ хёмороон болошохоор байна гэжэ Катценбах һэргэлүүлэн һануулба.

НАЦИСТНУУДАЙ МҮРӨӨР

ПРАГА, августын 23. (ТАСС). «Вьетнамдахи американска дайн, ямаршье колониальна дайндал адли, граждан хүн зондо эсэргүү шэглүүлэгдэнэ. Энээндэ ямаршье «ниидэлгын алдуу» гэжэ байхагүй, энэ дайн зорюута, таһалгаряагүй хэгдэжэ байна» гэжэ «Руде право» гэжэ газетэ бэшэнэ.

Эхэнэрнүүд болон үхибүүдэй байдаг бүхэли тосхониие үгы хэхэ ябадал тэрэ тосхон шадар ямар нэгэн партизанай ябаал һаань американска политикын хараа бодолой талаар боломжотой үзэгдэл гэжэ харагдадаг байна. Немец фашистнууд 25 жэлэй урда тээ иимэл аргаар өөһэдынгөө «кампаниинуудые» зүбтүүлхэ гэжэ оролдодог байһан. «Национал Цейтунг» гэжэ нацис хараа бодол баримталдаг газетэ гитлеровскэ сэрэгэй гэмтэдэй хэрэгүүдые мүрдэхэеэ болихо эрилтэ табихадаа, Украинын эзэмдэгдэһэн газар дээрэ гү, али Югославида болоошодол адли юумэн мүнөө Вьетнамда хэгдэжэ байна гэһэн баримта дурдана гэжэ «Руде Право» газетэ тэмдэглэнэ.

Канцлерай найдуулга худал байшоо

БОНН, августын 23. (ТАСС). Баруун Германиин «Шпигель» журналай мэдээсэһэнэй ёһоор, Германиин Федеративна Республикадахи «ажамидаралай үнэ сэн» 1965 оной майһаа 1966 оной май хүрэтэр 4,5 процентээр хүндэрөө. Баруун Германида юумэнэй үнэ сэнгэй иимэ түргэнөөр хүндэрэлгэ табяад онһоо хойшо ажаглагдаагүй юм.

1965 оной ноябрьһаа, Баруун Германиин канцлер Эрхардын правительственна мэдүүлгэ доторoo «экономикые тогтонижуулха» тухай найдуулһанһаа хойшо, Баруун Германидахи юумэнэй үнэ сэн 2,7 процентээр хүндэрһэн байна.

Загарайн городской профессионально-техническэ 19-дэхи училища һурагшадые абажа үргэлжэлһөөр

Нэгэ, хоёр жэлэй туршада иимэ мэргэжэлнүүдтэ һургаха: Шулуушан, модошо дархан, столяр.

15-һаа 25 наһатай, 7—10 класс дүүргэһэн хүбүүд, басагад училищада абтаха.

Училищада орохын тула иимэ документнүүд хэрэгтэй:

1). Мэргэжэл шэлэн зааһан мэдүүлгэ (директорэй нэрэ дээрэ).
2). Ажаһуудаг газарһаа үнэмшэлгэ.
3). Һургуули тухай гэршэлгэ.
4). Түрэһэн тухай гэршэлгэ гү, али паспорт.
5). Бэеын элүүр тухай үнэмшэлгэ (286-дахи формо).
6). Хүдэлдэг гү, али һурадаг газарһаа характеристика.
7). 3х4 хэмжүүрэй дүрбэн фото.

1966 оной сентябриин 1-һээ эхилжэ, мэдүүлгэ, документнүүд абтажа эхилхэ. Училищада абтагшад иимээр хангагдаха: а) үдэртөө миинтээр гурба дахин эдеэлхэ, б) үбэл, зунай түгэд хубсаһа абаха, в) холоһоо ерэгшэдтэ—хамтын байра, дэрэ дэбдихэр үгтэхэ.

1966 оной сентябриин 1-һээ хэшээл эхилхэ.

Документнүүдээ иимэ адресаар эльгээхэ: Буряадай АССР, Загарайн аймаг, Загарай тосхон, Профессиональна үйлсэ, 29 (хуушан Заречная), ПТУ-19, директортэ.

НҮҮДЭЛ МУЗЕЙ

Республикымнай хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн нүүдэл клуб Баргажанай аймагта ерэжэ, аймагай библиотекэ соо һонин выставкэ эмхидхэбэ. Декабристнуудай ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаһан стенд-выставкэ харагшадые илангаяа ехээр һонирхуулба.

Декабристнууд, аха дүүнэр Кюхельбекертэн 1825 оной декабрьда болоһон восстаниин һүүлээр хаанта засагай сүүдээр шиидхэгдэжэ, Баргажанда зарлгаар ерэһэн байгаа. Тэдэнэй түүхэ намтар, ажал ябуулгань баргажанайхидай анхарал ехээр татаһан байха юм.

Мүн буряад орондо зарлгаар ерэжэ нютагжаһан бусад декабристнууд—Бестужев, Торсон тухай материалнууд тон һонирхолтойгоор харуулагдаһан байна.

Манай республикын дэбисхэр дээрэ бии түүхын олон хүшөө дурасхаалнууд тухай шэнэ стендүүд харуулагдаа. Жэшээлхэдэ, Ивалга тосхоной оршондохи гуннуудай байра (городище) тон һонин. Дэлхэй дээрэ эли мэдээжэ болоһон энэ городхон түүхын эрдэмэй доктор Окладниковай ударидалга доро мүнөө шэнжэлэгдэжэ байнхай юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн тухай тус музейн харуулһан зүйлнүүд харагшадай анхарал баһал татажа, һонирхуулаа. Алдаршаһан танкистнууд аха дүү Кузьминтан, партизануудай алдарта командир Г. Очиров болон бусадай фото-зурагууд эндэ табигдаһан байгаа.

Музейн нүүдэл клуб Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшадай байрануудаар ябажа, тэндэхи ажалшадые һонирхуулаа. Выставкын харуулагдаһан үедэ М. Кюхельбекерэй хүшөө дээрэ ошоһон, мүн тэдэнэй ажаһуuһан газарнуудаар ябажа үзэһэн байна.

Музейн ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ С. В. Ушакова харуулагдаһан зүйлнүүдээ тайлбарилан, һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Нүүдэл клубай дурадхалай дэбтэр соо баргажанайхид олон һайшаал, магтаалаа тэмдэглэһэн байха юм. «Музейн нүүдэл клубай эмхидхэжэ харуулһан зүйлнүүд тон ехэ удха шанартай һайн [...] нүхэд. Хододоо хүдөө нютагаарнай айлшалжа байгыт» гэжэ [...] дэ олон һайшаалай нэгэн соо [...]лэгдэнэ.

Н. ВЛАДИМИРОВ.

Футбол

„ЛОКОМОТИВ" ТҮРҮҮЛНЭ

Футболоор РСФСР-эй зургаадахи зоһын «Б» классай мастернуудай ээлжээтэ наадан һаяшаг боложо үнгэрбэ.

Эндэ түрүүлжэ ябаһан команданууд зарим тэды һуурияа һэлгэлсэһэн байна. Красноярскын «Локомотив» команда 19 удаа наадахадаа, 27 очкотой болоожо, дүрбэдэхи турта зоно соогоо түрүү һууридa гараһан юм. Мүнөө Находко городто болоһон энэ ээлжээтэ нааданда тэндэхи «Рыбак» командада 0:1 тоотойгоор илагдашоо. Тиигэбэшье «Локомотив» урдынгаа хэбээр, түрүү һууридаа зандаа. Тиихэдэ тэрээнһээ гансахан очкогоор дутуу гурбан команда тэрэниие ана мана намнажа ябана. Эдэ—Павлодарай «Иртыш» командые ээлжээтэ наадандаа 4:0 тоотойгоор шүүһэн «Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ), Ангарскын «Старттай» тэнсэһэн «Океан», мүн Новокузнецкын «Металлург» команданууд болоно.

19 нааданһаа 25 очкотой «Старт» табадахи һууридa гаранхай. Прокопьевскын «Шахтер» Бийскын «Прогресс» командатай тэнсэжэ, 25 очкотой болоод, зургаадахи һуури [...]нэ.

Комсомольскын «Аван[гард]» Эрхүүгэй «Ангара» кома[нда] футболистнуудтай өөһэд[ынгөө] талмай дээрэ наадажа, 2:0 тойгоор илаһан байна.

Бийскын «Прогресс» мандынхид өөһэдынгөө т[алмай] дээрэ Прокопьевскын «Ш[ах]тертой» тэнсэбэшье, бү[...] миил 11 очкотой болож[о] данай таблицын һүүл ба[...] ябана.

Киселевскын «Труд» Ш[...] «Забайкалец» командада [...] гэһэн тоотойгоор диилдээд [...]дахи һуури эзэлнэ. Бла[гове]щенск городой Амарай ф[утбо]листнууд Рубцовскын «Т[...]дые» өөрынгөө талмай [...] илабашье, турнирай табл[ицын] адагһаа дээшэ гурбадахи [һуу]ри эзэлһэн хэбээрээ гэхэ [...] очкотой, 14-дэхи һуури[...]

Ээлжээтэ уулзалгада, [...]тын 31-нэй үдэр, Бу[ряадай] АССР-эй 25 жэлэй нэр[...] стадион дээрэ «Сэлэнгэ» [ко]манда Комсомольск-на-А[муре] городой «Авангардын» ф[утбо]листнуудтай тулалдаха б[...]

Н. ИВАН[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: таряа хуряалга тухай Охин-Булагай совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэн хөөрэлдөөн. Мухар-Шэбэрэй аймаг[ай] «Эрдэм» совхозһоо элы[...]дэһэн «Бэлшээри зэм[...] бэшэ». гэһэн корреспон[ден]ци.

Хоёрдохи хуудаһан[да]: «Газар туһаламжа эр[...] гэһэн корреспонденци. [...]демигүүд дурадхана»—[Бу]ряадай эрдэм-шэнжэл[гэ]гын институдые СССР Наукануудай академ[иин] Сибирьтэхи отделениин [фи]лиал болгоһон тухай [ма]териал.

Гурбадахи хуудаһан[да]: «Бог үбһэ үгы хэһэ[...] тэмсээ!» гэһэн рубрика[...]ро материалнууд. Реда[кци]да ерэһэн бэшэгүүд Хи[...]саанахи һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай бүрхэнги байха. Зарим газарта бороо орохо. урда нютагуудта аадарлаха. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха.

Үдэртөө 22—24 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧ[...]

Манай адрес, телефону[уд]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-[Удэ], улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре[дак]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2[...] отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышлен[ный] —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной [...] —40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строит[ель]ства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, [ин]формации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при С[овете] Министров Бурятской АССР.

Н-03681. Зак №[...]